

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-szörös sor egy sor 20 fill.
minden következőnél 16 fill.
Nyitási sor 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, március 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Az első kapavágás.
- Megszavaztatik!
- A román Liga Apponyi javaslatát ellen.
- Az aradi csodadoktor.
- A vízvezeték megváltása.
- Krivány kiszabadulása.
- Meglesz a Westinghouse-gyári
- Térce: Az asszony boszúja. Irta: A af Hedenstjerna.

Az első kapavágás.

Arad, március 18.

És mégis mozog a föld. Esztendők óta, szelid vágyakban, ünörzetes követelésekben, hírlapi cikkekben s polgármesteri programokban él a közszolgáltatást teljesítő vállalatok eszméje. Beszéltünk róla, vártuk, kívántuk, de nem tudtunk benne eléggé bizni. Mint a hogy a jelen egyformaságához szokott ember nem tudja hinni, hogy a jövő változást hoz. Mi is azt nitük: még az unokáink is a Forgalmi Bank aradi kerekas kalitkáin fognak járni, a Ganzék villamos áramát fogyasztani, s hogy az a pohár víz, amelyet késő utódaink isznak, még mindig az angol tőke jövedelmének gyarapodását jelenti.

S az örök változóban ez se maradt változatlan. A vágyakból kiformalódott tervek alapján ma megtörtént az első kapavágás. A városháza emeleti kistermében megkezdtek munkájukat a vízvezeték megváltási árának fölbecsülésére kiküldött szakértők: a vízvezetési vállalat és a város szakértői, a belügyminiszter által kijelölt elnök vezetése alatt. Ez már nem

terv, nem előkészítés: ez már magának a megváltásnak munkája. Ha ez a munka befejeződött: már körülbelül csak technikai munka, hogy a város a vízvezeték birtokába tegye.

A két fél szakértői között — nem is vártuk másképp — egyelőre még nagy ellentétek vannak. A szerződés szerint a megváltási ár kiszámítása egyszerű számtani művelet lenne. Az utolsó hét év jövedelmének összegéből levonandó a két legrosszabb év jövedelmének összege s a megmaradt évek jövedelmének átlaga öt százalékkal tőkésítették. A nézeteltérés a körül van, hogy mi vételessék a vállalat jövedelmét? A vállalat szakértői a mérleg szerint való tiszta jöveelmet értik. A város érdekeit képviselő szakértők ezt természetesen nem vehetik alapul. Akik a részvénytársaságok mérleg-szerkesztésében avatottak, tudják, hogy a mérleg irányításának, szépítésének, a kiadások elrejtésének igen sok módja van. S a vízvezetési társulatnál, amely a megváltásra el volt készülve, sőt minden dolgát arra alapította, a mérlegnek első célja nem az volt, hogy a vagyoni állapotnak, a nyereségnek és veszteségnek hü ábrázolója legyen, hanem az, hogy a mérleget a vállalat tulajdonosainak érdekében s az ő javukra lehessen fölhasználni, amikor majd a megváltásra kerül a sor. A legtermészetesebb jogon alapul tehát a város szakértőinek az a kívánsága, hogy a vízvezeték társulat üzleti könyveibe betekintést nyerjenek s hogy azokból konstatálják a rendes jövedelmet és ez az igazi jövede-

lem szolgáljon mértékül a megváltási ár kiszabásánál.

A szakértők ma nem fejezték be munkájukat, s valószínű, hogy holnap se lesznek készen vele. S ez nem is csodálható. Olyan vállalatról lévén szó, a melynek megváltási összege az egymillió kétszáz ezer korona körül forog, a szakértők vitája sok időt vesz igénybe. Egymástól igen szétágazó érdekek áthidalásáról van szó, s a megegyezés nem könnyű munka.

Hogy mikor lesz az meg, jövedőlni se lehet. A megváltás művelete azonban megkezdődött, s miután a város a szabályszerű módon felmondotta a szerződést, az most már nem vitás, hogy a város a vállalatot birtokba fogja venni. Az aradi vízvezeték rövid idő alatt a város tulajdona lesz, s módjában lesz a városnak polgárai részére a legtermészetesebb szükségleti cikket: a vizet olcsóbbá tenni, s a vízszolgáltatás tiszta jövedelmét a közterhek csökkentésére fordítani.

És hisszük, hogy ezzel a lavina megindult. A vízszolgáltatás megváltása után már nem késhetik soká a közuti közlekedés s a világítási vállalatok megváltása. Mihelyt az első befejezett megváltás üdörös hatása megnyilatkozik, önként fogja elsöpörni az utból azokat az akadályokat, amelyek a többi vállalat megváltását ma megnehezítik. Le fogja győzni a magunk kishitűségét, gyámoltalanságát és legyüri a vállalatok elbizakodottságát, raffineriáit, hatalmas pártfogóit.

Nem szeretünk a nagy szavakkal dobálózni s még kevésbé az időben uj és

Az asszony boszúja.

Irta: Alfred af Hedenstjerna.

I.

Elvira a 19. század zseniális találmányainak egyikével kereste kenyerét. Ez a találmány néhány elmésen összeszerkesztett acél-darabbal tíz ügyes leánynak a munkáját végezte.

Egy kötőgépet vásárolt lefizetésre.

Epp oly tisztességes, mint szép, épp oly szorgalmas, mint rendes leány volt. Egy szövött árú raktára számára dolgozott, rátáit gépies pontossággal fizette s századunk önálló asszonyi jellemének erélyével törlesztette.

A szívének mélyén egy kellemes külsejű, karcsu, barna szabólegénynek a képét rejtegette.

Ő maga oly szőke volt, mint egy északi nyári éjszaka s szép, mint egy napos májusi reggel, kerek és mégis karcsu, telt, de mégis éteri. A haja fekete volt, mint egy füstölt kolbász, s hosszú, mint egy júniusi éjszaka. Szemeiből jószág sugárzott, s ajkai oly pirosak voltak, mint a legelső ribizskéké.

A szabólegény is szerette őt a vasaló izásával, mértéktelenül, amit pedig tőle, mint egy mértékletességi egyet tagjától, meg lehetett volna várni, s hozzá oly féltékenyen, hogy szobája falán s az albumban nem tűrt meg férfiarcképet.

Néha, mikor derekát átölelve Elvira mellett ült, így kiáltott fel kétségbeesetten:

— Hah! ezek a gyapjuingek más férfiaknak a mellét fogják betakarni! E harisnyák más férfiaknak a lábikráihoz fognak simulni! Szívemet fájdalom marcangolja. Ó, csak meghalhatnék.

Elvira ilyenkor szeliden fordult feléje:

— De mikor nem is ismerem őket — mondá.

— Ez igaz — mondá a szabólegény lenyugosztalva.

II.

Pettersen Rudolf azonban — így hívták snájderunkat — egy keztyükereskedés új elárú-sítónőjére kezdett szemet vetni s nem látogatta meg többé Elvirát. A leány kezdetben keservesen sirt s egy nagy emberre szabott alsóinget oly kicsinyre összezsugorított, hogy öt éves gyerekeknek való lett, de később megvigasztalódott s rettenetes, kegyetlen boszút esküdött Pettersennek.

Egyenesen egy varieté impresszáriójához sietett, aki a pikáns jelenségtől nagyon meg volt lepődve, jóakarólag megemelte a kalapját s kérdőleg nézett rá. Miután megismerkedtek, Elvirát arra szerződtette, hogy egy varietében énekeljen és táncoljon. Olyanra, ki eddig észrevétlenül dolgozott és részletfizetésre vett varrógép mellett, kétségtelenül nagy emelkedés, ha nyilvánosan trikóban mutogathatja magát. A gépet átadta egy másik leánynak s El-

vira készült a föllépéséhez. Az első föllépés roppant fényesen esett ki, mert a leány elragadó keveréke volt a szemtelenségnek és a bájos félénkségnek.

A terem egy asztalánál Pettersen Rudolf ült a keztyübolból való új Dulcinea-ájával s puncsot ittak.

Rudolf olyan fehér lett, mint a fal s úgy remegett, mint a rajtacsipett krumplitolvaj a zsigori paraszt előtt. Azt hitte, hogy trikószövőné hagyott el s egy trikóművészt látott ismét viszont.

Miután rosullét ürügye alatt a helyiséget elhagyta s a keztyüskisasszonytól megszabadult, névjegyet írt, mint ahogy ezt finom uraknál látta s Elvirát meghívta vacsorára.

Elvira az öltözőjében úgy kacagott, hogy behallatszott a terembe és azt üzentette, hogy egy miniszteri tanácsossal kell vacsorálnia.

Borzasztó volt tudni, hogy Elvira oly férfival vacsorál, aki roppant járatos volt a közgazgatás minden ágában.

III.

Elvira a maga kivágott ruhájával s trikójával fölkelte Pettersennek minden szunynyadó érzelmeit. A szabólegény a keztyüleányt átadta egy táviratkihordónak és naponta legálább háromszor dobattatta ki magát Elvira előszobájából.

Elvira fokról-fokra hágott a dicsőség laj-

uj határköveket leszögezni. S mégis azt kell mondanunk: ma, a mikor az első, legfontosabb vállalat megváltása a valószínűségben megkezdődött, Arad új korszaka küldte előre a névjegyét. Ha majd benne élünk a korszakban, ha összes feladatainkat elvégeztük s ha megszűntünk a külföldi tőkének és különböző érdekcsoportoknak hűbéresei lenni: akkor fogjuk átérzeni ennek a délutánnak jelentőségét, tartalmát.

Megszavaztatik!

A képviselőház ülése.

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott. Az ülésen a tanítók fizetés rendezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása volt a napirend. Számos jelentéktelen hozzászólás és módosítás után a Ház az összes szakaszokat s így a törvényjavaslatot részleteiben is elfogadta.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 18.

A háromnapos vakáció után sem nyűzsögnék tulságosan sokan a Ház folyosóján. Az ülésteremből jobb hallgatni. Ott ásitának a padok az ürességtől. Nem jött el más, csak aki a részletes tárgyalásnál megakarja tartani szüzbeszédjét. Ilyenformán:

— Ajánlom, hogy a 15 ik szakasz első bekezdésében az első vessző helyett pontos vessző tétessék.

Mert ez fontos törvényhozói munka. Nagyon fontos. De azért, akik itt vannak, mégis inkább a kiegyezés dolga iránt érdeklődnek. Beszélnek, hogy Beck báró elhozta a feleségét is Budapestre, számítván reá, hogy a lovagias magyarok szívét egy szép asszony puhíthatja meg legkönnyebben. A hangulat azonban az élcelődés mellett is kesernyés. Mindenki érzi, hogy valami formulával fogják elárulni az önálló vámterület ügyét.

De kezdődik az ülés. Azaz, hogy csak kezdődnek. De hiába nyomja Justh Gyula az összes csengőket, képviselő drága pénzért sem jelentkezik. Csak itt-ott néz be valaki az ülésterembe. Látja, hogy egy-két nemzetiségi ül a padban. Ez unalmas dolog. És megy tizóraizni. Egy negyedórai csemetés azonban mégis be-

hoz annyi embert az ülésterembe, hogy az ülést meglehet nyitni. A napirend a tanítói fizetés-rendezésről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

(Fontoskodások.)

A 15. §-nál

Zakariás János azt a módosítást ajánlja, hogy a gondnokságok felét a törvényhatóság válassza s csak a felét nevezze ki a főispán.

Apponyi Albert gróf ellenzi a módosítást.

A Ház a szakaszt módosítás nélkül fogadja el.

A 18. §-nál

a Ház elfogadja Leitner Adolf módosítását, hogy az „eskü” kifejezéshez „vagy fogadalom” kifejezést tegyék és Lévy Mihály módosítását, hogy a gondnokság tagja nem lehet az, aki közbotrányt okoz.

(Mindenanon módosítást!)

A 19. §-nál

Maniu Gyula: Kötelességének tartja felszólalni az ellen, hogy a gondnokság tagja csak az lehet, aki magyarul ír és olvas, ez lealacsonyító...

Elnök ezért a kifejezésért rendreutasítja.

Apponyi Albert gróf: A leghatározottabban visszautasítja Maniu Gyula módosítását. Nem tűrhet felesleges érzékenykedést.

Maniu Gyula: Ő nem érzékenykedett.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadta.

A 20. §-nál

Maniu Gyula: Módosítást nyújt be, mely szerint a szakasznak községi iskolai vagyonról intézkedő része kihagyassék.

Apponyi Albert gróf: Nem járul hozzá a módosításhoz.

A Ház a szakaszt változatlanul elfogadja.

(Esküdjetek!)

A 23. §-nál

Molnár János módosítást nyújt be, hogy az esküt a királyra és hazára tegyék le.

Leitner Adolf: Kéri, hogy az eskü mellé „vagy fogadalom” szurassék be,

Rakovszky István: Nem valja Leitner nézetét. Az élő Istenre való esküvés feltétlenül szükséges.

Vajda Sándor: Kifogásolja a „haza” mellett a „magyar” kifejezést.

Nagy Dezső: Az eskümintát eredeti szövegében kéri elfogadni.

Szünet után

a Ház a szakaszt Molnár János módosításával fogadja el.

(Éljen!)

A 24. §-t

Wildfeuer Károly felszólalása után változatlanul fogadják el.

Pettersen Rudolfról tudta, hogy úgy el van zülve, mint egy rajnai vár s hogy munkáját elhanyagolta. Hat hónap óta nem fűzött be cőrnat a tübe s nem tett kísérletet, hogy a leányt vizsontlássza.

— Hah! — mondá Elvira dühösen — lemondott s talán már nem is gondol rám. Ennek nem szabad így történni oh Rudolf, neked lassu tüzön kell sülnöd, téged halálra kell kinozni, míg csak élet van benned.

Magához hivatta s mondá neki:

— Barátom, úgy tetszik, mintha már látuk volna egymást valahol. Szeretnék önért valamit tenni. Be akarom utazni az országot s maga lehetne az utiszolgám, vigyázhatna a podgyászomra, kezelhetné a jegyeket s fölragaszthatná a plakátokat. Akarja?

— Hogy akarom e? — ordított a szabó, mint egy kiéhezett ökör, mely egyszerre a szénával telt jászol előtt találja magát. Hozzá akart rohanni, hogy a kezét megcsókolja, de Elvira visszatartotta a lovagló korbácsával.

Tantalusz kinjai gyerekség volt a Rudolféhoz képest. Annyit láthatott s nem nyulhatott hozzá.

Fiatal kereskedőknek kellett ajtót nyitogatnia, akik virágot hoztak Elvirának. Egy másik városban levelet kellett vinnie egy huszárhadnagyhoz s mikor egyszer elég merész volt Elvirát a régi időkre emlékeztetni, a leány a lábával toppantva kiáltá: „Csitt Pettersen!”

Egyszer egy pár vásott harisnyát dobott oda neki.

A Ház végül Apponyi gróf lelkes éltetése közben az utolsó szakaszt is megszavazza.

Ezután az ügyvédi rendtartás reformjáról szóló törvényjavaslat került tárgyalásra. Bizony Ákos előadó és Nagy Dezső felszólalása után a vita folytatását holnapra halasztották. Ezzel az ülés véget ért.

TÁVIRATOK.

Az európai leszerelés.

Köln, márc. 18. A Timesnak az angol leszerelési javaslat ellen írt cikke tárgyában a Kölnische Zeitung a következőket írja: Németország öszintén békés hangulatánál fogva a leszerelés terve ránk nézve igen csábító. Minél jobban vizsgáljuk azonban e javaslatot, annál komolyabb aggodalmak merülnek fel az ellen. Nem csatlakozunk feltétlenül a Temps éles szavaihoz, mert sok nemes idealizmust látunk a javaslatban. De helyesnek tartja a Temps azon álláspontját, hogy Hágában teremtsék meg a nemzetközi jogot, de ne igérjenek olyat, amit nem teljesíthetnek.

A román Liga

Apponyi javaslatai ellen.

A magyar államiság sérelme.

Meeting Bukarestben. — A borosjenői esperesség tiltakozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Az aradi román lap az új népoktatási törvényjavaslat ellen való harcnak olyan mozzanatáról ad hírt, amely a kormány sürgős, erélyes intézkedését provokálja, s amelyben a diplomáciai beavatkozás Magyarország tekintélyének sérelme nélkül egy órát se késchetik.

Tudvalevő, hogy a felekezeti tanítók és iskolákról szóló törvényjavaslat ellen a román egyházak és politikusok fölveték a küzdelmet. A míg ez a küzdelem a püspökök föliratain, az esperességek gyűlésein, a népgyűléseken túl nem ter-

torjában s végül már sohasem kellett a vacsoráját megtérítenie. Egyetlen chansonette sem győzte őt le sem idomai kerekdedségében, sem arcának szépségében, sem hangjának fogyaté kosságában.

Rudolf ellenben inni kezdett s elvesztette az állását.

Egy este előadás után, mikor egy valószínű gróf várt lent az utcán Elvirára, Rudolf utat tört magának az öltözőig, térdre esett a leány elé, bocsánatot kért minden bűnéért s könyörgött neki, hogy menjen hozzá feleségül.

A leány kinevette s azt mondta neki, hogy keressen magának más kicsikét, kinek kifizetetlen masinája van.

Erre egy száz talléros bankjegyet kért, hogy Amerikába mehessen.

Elvira gunyosan a keztyűslányhoz utasította.

Majd elvesztett boldogságára való szentem lékezésül egyetlen csókot kért tőle.

Elvira azt mondta, hogy azt a grófja számára tartogatja.

Azután egy márkát kért vacsorára s ezt végül lealkudta ötven fillérre.

IV.

Elvira dicsősége úgy nőtt, mint nyáron az óriási spárga. Már két könyvelő lötte magát agyon miatta s az Elysium bérlője azt írta neki, hogy teljes ellátást kap s megtarthatja a bemeneti díjakat, ha nála énekel.

— Ugy e maga ezelőtt snájder volt? Stopolja meg ezeket a harisnyákat.

Elvira aránylag nagyon éretnes leány volt: s egy-egy városban egy-egy szeretőnél ritkán tartott többet egyszerre, kivéve a nagyon nagy városokat. Ezek Rudolfal a legnagyobb megvetéssel bántak. Egy westerburgi bankár pláne egyszer nyakon is ütötte, mert azzal gyanúsította, hogy szivart lopott a zsebéből.

Szóval kutyaélete volt.

V.

Elvira boszuja közeledett kegyetlen befejezéséhez. Az ember végre is ember, ha mindjárt szabó is. Pettersen Rudolf nem akarta tűrni többé a féltékenység kinjait s Elvira végtelen lenézését. Megátkozott minden kötőgépet, minden keztyűkisasszonyt, önmagát, az egész világot s minden varietét.

Mikor Elvira egy reggel sétálni akart menni, a kijáratnál egy merev magatartásu urba ütdött. Mikor közelebről megvizsgálta, rájött, hogy az illető meg van halva, s egy kötélén lóg a lámpaszögrol.

Pettersen Rudolf volt, egy névjegyét tartott a kezében s erre ez volt írva: „Isten veled, kegyetlen Elvira!”

A leány borzalmasan, ördögien fölkacagott s behívta a takarítónéját.

— Hozzon friss vizet, a virágcsokrokat tegye a vázába, továbbá vétesse le és vitesse el Pettersen Rudolfot is, aki itt fölakasztotta magát. Egy óra mulva itthon leszek.

jedt, a magyarság úgy tekintette, mint törvényes politikai és egyházi harcot, amelyhez minden polgárnak és minden egyháznak joga van. Most azonban másról van szó.

Az aradi Tribunának azt jelentik Bukarestből, hogy a román Kulturliga vezetői péntek este tanácskozást folytattak a magyar képviselőházban, Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter által benyújtott törvényjavaslatok felől, amelyek egyes rendelkezései a „román nemzeti kulturális érdekeket sértik.” A Liga kezdeményezésére ennél fogva Bukarestben a törvényjavaslat ellen nagy tiltakozó meetinget tartanak, ugyancsak népgyűléseket hívnak össze Románia egyéb városaiban.

A Liga, amelynek Gradisteanu, a hőgyeket sértő és inzultáló ur az elnöke, többször ütötte be az orrát a magyarországi ügyekbe. A magyarországi román politikusok gyakran letagadták a Ligával való összeköttetésüket, de a mostani ügy is arra mutat, hogy a Liga fegyverbarátságát gyakran veszik igénybe, és most is, talán a maguk erejében nem bizva, mozgósítják a segély-csapatokat.

Hát ezt tehetik. Csak az a kérdés, hogy a kormány, amely kudarcainak hosszú sora óta még mindig kérkedik a „nemzeti” jelzővel, hajlandó-e tűrni, hogy Románia városaiban Magyarországnak egy saját, belső ügyét vitassák, ez ellen igazságnak és hogy Romániából a magyar állam, a magyar törvényhozás ügyeibe akarjanak avatkozni? Ha a Liga valamely francia, vagy angol törvényjavaslat, vagy csak kormányrendelet ellen próbálna meetingeket szervezni, az illető állam konzulja haladéktalanul követelné a román kormánynál, hogy azokat betiltsák. Kíváncsiak vagyunk, hogy a magyar kormánynak lesz-e ellenszava és hatalma. Vagy a bukaresti Liga erősebb a magyar kormánynál?

Objektív szemmel néztük a népoktatási törvényjavaslat ellen megindított küzdelmet, mert politikai és egyházi jogokat senkitől se lehet elvitatni. Akármilyen sorsa lesz a törvényjavaslatnak, a románoknak, ha azzal érdekeiket sértve látják, joguk van az ellen tiltakozni. De a Ligának, Romániának ehhez semmi köze nincs. Ha a Liga a tervbe vett népgyűléseket megtarthatná, ezzel a Liga nagyobb pontot adna a magyar államnak, mint a minővel a Liga elnöke vitézkedett Kutschera konzullal szemben. Azt a magyar kormány zsebre vágta. Vajjon ehhez is oda akarja tartani a jobb arcát, miután a balon elcsattant a diplomáciai sérelem?

A felekezeti iskolák fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatlalt a napokban a borosjenői esperesség is foglalkozott. Az esperességnek Georgea János elnöklésével tartott ülése állást foglalt a törvényjavaslat ellen s az aradi esperességhez hasonló határozatot hozott, amelyben fölkéri Papp I. János püspököt, hogy a királynál e törvényjavaslat ellen védelmet keressen.

A románok népgyűlései mind szaporábbak lesznek. Brassóban március 24-én délután, Abrudfalván március 25-én tartanak népgyűlést. Ezenkívül legközelebb Temesvárott is tartanak román népgyűlést a népoktatási törvény ellen. Az aradi gyűlés határideje még nincs kitűzve.

A vízvezeték megváltása. Megkezdődtek a tárgyalások.

Még nincs megegyezés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

A vízvezeték megváltására kiküldött szakbizottság Heinrich Sándor elnöke alatt ma kezdte meg tárgyalásait a vízművek megváltására vonatkozólag. A mai tárgyalás rendkívül izgatott volt, amennyiben a vízvezetéki társaság szakértői nehézségeket támasztottak a megváltás alapját képező jövedelmezőség megállapítása körül. A szakértők megállapodásra nem jutottak s így a tárgyalások folytatását elhalasztották. A mai tárgyaláson egy felette kínos incidens is történt. A vízműtársaság angol szakértője a város egyik szakértőjét azzal gyanúsította meg, hogy anyagi érdekek miatt védi a város érdekeit. Ebből izgalmas vita keletkezett, amelyet csak nagynehezen sikerült elsimítani.

A mai tárgyalásról és a szerződés felmondásáról tudósítunk az alábbiakat jelenti:

A szerződés felmondása.

A múlt év november 15-ikén volt tiz éve annak, hogy az aradi vízművek üzembe helyeztek. A város és a vízműtársaság által kötött szerződés értelmében az üzembhelyezés-től számított tizedik évben a város a vízműveket megválthatja. Institoris Kálmán akkori polgármester még a múlt év májusában terjedelmes beadványt terjesztett a törvényhatósági bizottság elé, hogy a vízműtársaságnak mondja fel a szerződést és a vízművek megváltási összegét az utolsó hét év jövedelmének arányában állapítsa meg. Az utolsó hét év jövedelmének huszszorosa, leszámítva a két legrosszabb évet, 1.213.983 korona 20 fillért tesz ki.

A törvényhatósági bizottság a múlt év májusában megtartott közgyűlésén a polgármester javaslatát egyhangulag magáévá tette és a megváltási ár pontos megállapítására három szakértőt küldött ki. Együttal felhívta a vízvezetéki társaságot, hogy nevezze meg szakértőit, akikkel együtt kezdik meg a város szakértői a megváltásra vonatkozó tárgyalásokat.

November 15-én a város közönsége felmondta a szerződést, amely ellen a társaság óvással élt. Sokáig húzódott az ügy, a jogügyi bizottságot is foglalkoztatta, míg végre olyan stádiumba jutott, hogy a tárgyalásokat meg lehetett kezdeni.

A mai tárgyalás.

Heinrich Sándor, az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár vezérigazgatója, akit a belügyminiszter nevezett ki a szakértő bizottság elnökéül, ma délután három órára hívta össze a szakértőket a városháza emeleti tanácstermébe. A város részéről megjelentek Révész Adolf, Ring Géza és Rosenberg Miksa dr. törvényhatósági bizottsági tagok, a vízvezetéki társaság szakértői R. H. Meyer liverpooli gyáros, Schick Ernő bécsi ügyvéd és Gélyi József budapesti igazgató voltak. A tárgyalás jegyzőkönyvét ifj. Varjassy Lajos dr. rendőrfogalmazó vezette. A tárgyalás kevés megszakítással esti fél nyolc óráig tartott.

A tárgyalás elején a formásokon estek át. Megállapították mindenekelőtt, hogy a tárgyalás hivatalos nyelve magyar lesz. Az idegen nyelvű szakértők respektálva az állam nyelvét, hozzá járultak ehhez, de egyttal kérték, hogy egyes dolgokban német nyelven adjanak felvilágosítást a város szakértői. Az idegennyelvű

szakértők kérelmét udvariassági szempontból és a tárgyalás megkönnyítése végett teljesítették s a tárgyalás legnagyobb része németül folyt le. Csupán a határozatot enunciólta az elnök magyar nyelven.

Az összehívóközi pont.

A formalitások elintézése után a szakértőbizottság a megváltás kérdésének érdemi tárgyalásába kezdett. Annál a kérdésnél, hogy mik képezik a megváltás alapjául szolgáló jövedelmet, a bizottság tagjai között nézeteltérés merült fel. A vízvezetéki társaság szakértői azt vitatták, hogy a jövedelemhez hozzátartoznak a részvénytársaság részvényei is. A város szakértői pedig megmagyarázták, hogy a részvények nem képezhetnek tiszta jövedelmet, mert a társulat mérlegén, mint passziva szerepelnek. Hosszu vita indult meg e tárgy körül, végre a város szakértőinek álláspontja diadalmaskodott.

A legelkeseredettebb vita akörül folyt, hogy milyen szisztema szerint állapítsák meg a jövedelmet. A város szakértői arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a vízvezetéki társaság jövedelmét a törvényszékhez benyújtott hiteles mérlegek alapján kell megállapítani.

A társaság szakértői ezzel szemben azt hangoztatták, hogy a társaság könyveit vizsgálják meg hét évre visszamenőleg s a bevételeket és kiadásokat feltüntető társulati mérlegből állapítsák meg a megváltási összeget. Azzal érveltek a társulat szakértői, hogy a törvényszék elé terjesztett mérlegekben feltüntetett jövedelem nem fedí a társulat tényleges jövedelmét.

Hosszadalmas polémia keletkezett ebből s a szakértők nem tudták egymást meggyőzni.

Az angol gyanusít.

A vita folyamán kínos incidens történt. A város érdekeit ugyanis Rosenberg Miksa dr. a törvényre támaszkodva briliánsan védelmezte. R. H. Meyer, a vízvezetéki társulat angol szakértője, aki nincsen teljesen birtokában a német nyelvnek, félreértve Rosenberg dr. érvelését, egy megjegyzésével azzal gyanúsította meg Rosenberget, hogy anyagi érdekből védi a város érdekeit.

Rosenberg Miksa dr. határozott hangon utasította vissza a gyanusítást. Azt mondta többek között, hogy ő, mint a város megbízottai, sokkal önzetlenebbül védik meg megbízójuk érdekeit, mint az angol szakértő. Ezt a kijelentését annál inkább megteszi, mert amikor a vízvezetéki társulat egyik igazgatójától megkérdezte, hogy miért neveznek meg angol szakértőket, az igazgató azt felelte, mert az angoloknál van a legtöbb részvény. Ebből látható, hogy kik járnak el önzetlenebbül.

A város többi szakértői szintén visszautasították az inszinuációt. A kínos incidens kölcsönös magyarázatok után befejezést nyert.

Győzött a város álláspontja.

A vita ezután ismét megindult s csak esti fél nyolc órakor fejeződött be, amikor is az elnök bezárta a vitát és feltette a kérdést. Két konkrét indítvány állott egymással szemben. A város szakértői azt indítványozták ugyanis, hogy a szakértő bizottság hívja fel a vízvezetéki társaságot, bocsássa üzleti fő- és mellék-könyveit a bizottság rendelkezésére és ezekből állapítsa meg a mérlegszerű nyereséget, amely a megváltási összeg alapjául szolgál. A könyvekből meg kell továbbá azt is állapítani, hogy nem szerepelnek-e olyan jövedelmi tételek, amelyek a városnak fel nem számíthatók.

A vízvezetéki társaság szakértői ezzel szemben azt indítványozták, keresse meg a bizottság a vízműtársaságot, hogy adjon bevételeiről

és kiadásairól hét évre visszamenőleg kimutatást és ebből állapítsa meg a bizottság a megváltási árt.

Az elnök először a város szakértőinek javaslatát bocsátotta szavazás alá. A szavazatok aránya egyenlő lévén, az elnök döntő szavazatával emelte határozattá a város szakértőinek javaslatát.

Elhatározták továbbá, hogy holnap délelőtt tizenegy órára ismét összejönnek és a mai ülés jegyzőkönyvét hitelesítik. A holnapai összejövetelre szóló meghívókat még ott az ülésen osztották szét. Holnap fogják megállapítani a legközelebbi ülés határidejét. Eddig pedig a társaság üzleti könyveit vizsgálják meg.

Az aradi csodadoktor.

Kuruzsló asztalossegéd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Egy aradi asztalossegéd a gyalupad mellett arra a felfedezésre jutott, hogy az asztalosmesterség nagyon szép valami, de csunya mesterség, ha a gyalu nem ereszt eléggé. Egyszóval, ha kevés a kereset. Azon tanakodott tehát a hosszú téli éjszakákon, hogy mivel lehetne pénzt, sok pénzt szerezni, kevesebb munkával és könnyen.

Egy éjszakán végre jó ötlete támadt. Elhatározta, hogy felcsap csodadoktornak. Addig szövögette terveit, amíg egészen elkészült a csodadoktori pályára. Elhatározta, hogy olyan készüléket fog készíteni, amely egyúttal titokzatos és teljesen megfelel a doktorságnak. S az elhatározást tett követte.

A doktorságra aspiráló asztalossegédet Tóth Györgynek hívják s lakik a Pöltenberg utca 14-ik szám alatt. Tóth György egy koporsóformájú ládát készített, ebben egy hengert helyezett, amelyet szénrel fűtött. Az apparátus készen volt s ezután pácienseket toborzott, akik seregestül tódultak a rendelésőszobába.

Leginkább köszvényes, csuzos emberek keresték fel a csodadoktort, aki pácienseit belefektette a koporsóba. A hengert alaposan befűtötte s a fejlődő száraz gázokkal akarta kikergetni a szenvedők testéből a nyavalyákat. Arról, hogy a kura hányak adta vissza az egészségét, természetesen senki sem tud.

A szomszédok azonban tudomást szereztek a dolgról és feljelentették Tóth Györgyöt a rendőrségen. Berecz Ferenc kihágási bíró ma délelőttre idézte meg a doktor urat és kihallgatta. A csodadoktor bevallotta, hogy az *izzasztó koporsóval* — amint készülékét elnevezte — kiakarja gyógyítani az embereket s eddig mindössze egy asszonynyal tett kísérletet. Később *gyógyfürdő ágyának* nevezte az apparátust, amelyre — mint mondja — szabadalmat is kért. Tóth megígérte Berecznek, hogy amint megkapja a szabadalmat, kiváló találmányát az orvosi tudomány szolgálatába adja át.

A kihágási bíró azonban, tekintve, hogy a szabadalom még nincsen meg, továbbá, hogy nem győződött meg az izzasztó koporsó, illetve gyógyfürdő ágy gyógyító erejéről, a csodadoktor eljárásában kuruzslást látott. Ennélfogva az ügyet áttette a kir. járásbíróhoz.

Az orvosi tudomány pedig meg fogja sürgetni az országos szabadalmi hivatalnál a szabadalom gyors megadását, mert nem tudná elviselni azt az óriási csapást, amely azáltal érne, ha a csodadoktor apparátusa nem jutna a szolgálatába.

Meglesz a Westingshouse-gyár!

Varjassy Lajos sikere.

Megadták a szubvenciót.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

A hosszú ideje eredménytelenül folyó gyáralapítási akciónak végre sikere is van, még pedig jelentős és szép sikere. Ami eddig csak a kombinációk világába tartozott, most bizonyossággá vált. A Westingshouse-gyár magyarországi telepe Aradon fog felépülni.

Ez a tény Arad ipari életére és egész fejlődésére nézve kiszámíthatatlan fontosságú. Munkások százai jutnak kenyérhez; a forgalom, az adózóképeség megnövekedik és ami a városra nézve talán legfontosabb: a világ egyik legnagyobb iparvállalata Aradra települ, ami biztosan újabb kedvet ad az idetelepülni akaró vállalkozóknak.

Tudvalevő, hogy a Westingshouse-gyár párisi vezetősége csak azzal a feltétellel akarta az aradi gyárat felállítani, ha az állam a törvényben megállapított legmagasabb szubvenciót megadja a gyárnak. Az, hogy Westingshouse-ék Magyarországon máshol nem építenek telepet, mint Aradon, biztos volt. Ezt maga Drake, a párisi ház igazgatója jelentette ki Varjassy Lajos polgármesternek, mikor ez künnjárt Párisban. Az az amerikai gyorsaság, mellyel a polgármester ezt az ügyet intézte s az a messzemenő előzékenység, melyet Arad városa a személyes érintkezés keresésével is tanúsított, különösen megnyerte a párisi ház vezetőinek tetszését.

A szubvenció ügyében úgy Varjassy Lajos, mint Müller Károly eljárak a kormánynál s Szerényi József kereskedelemügyi államtitkár meg is ígérte, hogy a kért szubvenciót a minisztérium meg fogja adni. Ennek ellenére a közelmúltban egyik fővárosi napilap azt a hirt bocsátotta szárnyra, hogy a kormány a szubvenciót nem adja meg s így a Westingshouse-ház vezetősége arra határozta el magát, hogy a szóbanforgó gyártelepet nem Magyarországon, hanem Olaszországban építi fel.

Ez a hír csak annyiban bizonyult valósnak, hogy a cég tényleg hatalmas gyártelepet épít Olaszországban villamos felszerelések, járművek és világító eszközök előállítására, a Ganz gyár mintájára. A magyarországi gyár eszméjét azonban nem ejtették el, annyival inkább nem, mert a szubvenció megtagadásáról illetékes helyen szó sem volt.

Varjassy Lajos polgármester ma este Kunz Zózseftől, a Westingshouse cég magyarországi megbízottjától a következő táviratot kapta:

Varjassy polgármester

Arad

subvenciót megkaptuk formalitások elintézése miatt csak néhány nap múlva jöhetnek + kunz

A távirat érthető örömet keltett mindenfelé, ahol a polgármester megmutatta. Miután a szubvenció már megvan, a közeli napokban Aradra érkezik a szükséges intézkedések megtétele céljából Drake, a

párisi ház főnöke és valószínűleg Kandó Kálmán, a vállalat főmérnöke is. (Itt említjük meg, mint érdekes dolgot, hogy Kandó Kálmánnak 90 ezer korona évi fizetése van.) Amint hírlik, az aradi ház vezetése aradi ember kezére lesz bízva. A párisi cégnél ugyanis Korbuly Józsefnek, a Máv. volt aradi főfelügyelőjének fia előkelő állást foglal els nem lehetetlen, hogy az aradi gyár műszaki vezetését annak idején reá bizzák.

Krivány kiszabadulása.

Az utolsó nap a fogházban.

Nyolc esztendő után.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 18.

Nyolc hosszú esztendő után holnap reggel érkezik el az óra, amelyben Krivány János, Aradmegye árvapénztárának sikkasztója kiszabadul fogságából. Holnap reggel lesz nyolc esztendeje, hogy a Marchegg-ben letartóztatott bűnös embert rendőri fedezettel szállították Aradra, hogy bűnhődésének hosszú útját megkezdje. A nyolc esztendő letompította valamennyire azokat az indulatokat, amelyek annak idején az árvák pénzének megdézsmálója körül viharzottak. Kriványból, a hajdani gavallérból megtört, csendes ember lett. Holnap elindul, hogy új életet kezdjen. Ha ugyan van még feltámadás.

A sikkasztás.

Nemcsak országos, de világgraszoló szenzáció volt annakide én a sikkasztás felfedezése. Krivány 1883-ban kezdte meg sikkasztásai sorozatát. Kisebb-nagyobb részletekben 259 ezer forint értékű földhitelintézeti talajjavítási kötvényt sikkasztott el öt esztendőn keresztül az akkor még kiskorú Almay Olivér almási nagybirtokos tulajdonából. A sikkasztást a legvakmerőbb fogással palástolta: a kötvények helyébe diósgyőri tiszta papirost helyezett, olyanformán, hogy felül és alul egy egy csomag kötvény maradt, belül pedig 3 csomag papiros.

1898-ban, mikor a pénztár már több rovincsoláson ment keresztül anélkül, hogy a sikkasztásnak nyomára jöttek volna, július 2-án Krivány egyszerre eltűnt Aradról. Senki sem gyanakodott reá, mert nyaranta rendszeresen utazni szokott. Július 18-án azonban utánaértek Almay papírjainak s megdöbbenve vették észre az óriási hiányt. Ekkor Purmann József hivatalnok, Krivány sógora jelentkezett Fábán László akkori főispánnál s átadta neki Krivány egy levelét, melyet ez úgy adott át Purmannnak, hogy csak szeptemberben bontsa fel. A levélben 15000 forint volt s Krivány azt írta benne sógorának, hogy ő Amerikába szökik: gyámoltassa Purmann ebből a pénzből az ő gyermekeit.

A rendőrség rögtön körözlevelet bocsátott ki a sikkasztó ellen. A Rendőri Lapok különkiadásban, Krivány arcképével jelent meg magyar, német és francia nyelven közölve a körözést. A körözés azonban hosszú ideig eredménytelen maradt, míg végre 1899 márciusában sikerült Kriványt Marcheggben letartóztatni.

A nagy pör.

Krivány 1901. február 5 ig ült vizsgálati fogságban. Akkor tájt sokat betegeskedett, úgy, hogy az orvosok már szinte lemondottak éle-

téről. Sulyos gyomor baj kinozta. A tárgyalásra is börtönőrök támogatták be. Kilenc napig tartott, amíg az óriási adathalmazzal gazdag bűnpört letárgyalták. Kiderült, hogy Krivány összevissza 727,513 korona és 46 fillért sikkasztott el. A tárgyalás érdekességei közé tartozott Kriványnak nejéhez intézett bucsulevele, melynek címzése ez volt:

Krivány Antónia urnő
ő nagyságának.

A tartalma:

Édes feleségem! Gazember vagyok, bo császatok meg nekem. Becstelen nyomorúságban hagylak hátra benneteket; nevelj gyermekeimből külbomb embert, mint én voltam, az isten is megáld téged. Áldjon isten benneteket, azokat az aranyosokat, kik nekem annyi örömet tudtak volna szerezni s kiknek én csak szégyent és gyalázatot szereztem. Isten áldjon! Szerencsétlen férjed:

János.

A tárgyaláson Krivány valósággal lethargikusan viselkedett. Mindent beismert; amit nem akart beismerni, azt sem tagadta. — „Nem emlékezem“ — ez volt minden kifogása. A legszenzációsabb része azonban az egész tárgyalásnak Kriványné kihallgatása. Kriványné valósággal megtagadta a férjét.

— Ha tudom, — mondta, — hogy nem becsületes uton szerzi a pénzt, az istenért el nem vettem volna egy krajcárt sem!

Az asszony sirt, Krivány is könyezett. De a bíróságnak a köny nem igen imponál. Julius 16-án meghozták az ítéletet: *kilenc évi fegyház* Krivány „felmentésért“ felebbezett, védője, *Nemess Zsigmond dr.* enyhítésért. A tábla *nyolc esztendőre* szállította le a büntetést s a Kuria helyben is hagyta az ítéletet. Kriványt Vácra, majd Nagy-Enyedre akarták szállítani, de betegsége miatt itt hagyták az aradi fegyházban.

A fogság.

Krivány most ötven éves. A nyugodtabb fogházi élet valamelyest visszaállította az egészségét, noha ez sok orvosságába került az államnak. A fogházi kórház gyakran látta vendégeül a nagy sikkasztót. Máskülömben Krivány csendesesen élt: a fogháziroda munkálatait végezte napi öt krajcárért. Nyolc esztendő alatt körülbelül 180 koronát keresett: ezt a pénzt kápjá meg holnap reggel. Gyönyörű, kaligrafikus írása van: ő írja a foglyok ágya felett lógó táblákra a foglyok neveit is.

Most, hogy Krivány ismét aktuális lett, tudósítónk megkísérelte, hogy beszéljen vele. De ő érthető okból nem igen szereti az újságíró: úgy van vele, mint némely honatya.

— Csak újságíró ne jöjjön! Ugy se mondd nekem semmit! — mondogatta.

Mikor Krivány büntetésének háromnegyed része letelt, folyamodott föltételes szabadlábra helyezéseért. De hiába kísérelte meg háromszor egymásután: mindig elutasították.

Mint különös érdekességet jegyezzük fel, hogy Krivány nyolc esztendő alatt egyetlen *egyszer sem ment ki* sétálni az udvarra. Vagy a cellájában, vagy a kórházban tartózkodott s szabad levegő csak a rácsos ablakon keresztül jutott hozzá. Nyolc esztendeig nem volt levegőn. Most végre odajut. Talán visszamegy családjához; a fiát éppen a minap sorozták be három esztendőre katonának; elvált felesége és többi gyermekei már nem fogadhatják maguk közé a családapát: az asszony újra férjhez ment s a gyermekeknek most más az apjuk.

Kriványnak nem maradt más családja, csak az anyja. Az örökkön szerető, mindent megbocsájto anyai szív talán meleg derűvel fogja körülvenni a borus homloku, fagyottszivü embert, a rokkant, a megtört hajdani gavallért: az árvák sikkasztóját.

Nincs kiegyezés.

Barabás Kossuth ellen.

Tárgyalások Budapesten.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 18.

Az osztrák miniszterek ma Budapesten folytatták tovább magyar kollegáikkal a kiegyezési tárgyalásokat, s bár a félhivatalos tudósítások azt jelzik, hogy kedvező megállapodásra jutottak, a helyzet ma mégis vigasztalanabb, mint az előtt. A parlament többsége ugyanis semmi körülmények közt sem hajlandó hosszú lejáratu kiegyezést kötni s miután az osztrák miniszterek sem engednek, egész ridegségében és vigasztalanságában tárja fel a helyzetet alábbi fővárosi tudósításunk:

A tárgyalások.

Tegnap este ideérkeztek az osztrák kormány tagjai és az Angol királynőbe szállottak. Budapesten vannak *Beck* báró miniszterelnök, *Sieghart* osztályfőnökkel és *Ehrhardt* dr. titkárral, *Korytowski* dr. pénzügyminiszter, *Auersperg* gróf földművelésügyi miniszter, *Fort* József kereskedelmi miniszter és *Derschatta* vasutügyi miniszter. Ideérkeztek azonfelül *Bernatzky*, *Roessler* és *Gruber* osztályfőnökök, *Spitzmüller* alsóausztriai énzügyigazgatósági alnök, *Schonka* és *Wimmer* miniszteri tanácsosok és *Joas* és *Seidler* utvari tanácsos osztálytanácsosok.

Délelőtti tíz óraker a miniszterelnökségben a két miniszterelnök folytatott tanácskozást, amelynek tárgya a további modus procedendi volt. Hír szerint az osztrák kormány tagjai ezuttal három napot fognak Budapesten tölteni. Tizenegy óraker a kiegyezés kérdése körül érdekelt többi szakminiszter is megjelent a miniszterelnökségen és résztvett a tanácskozáson.

A mai kiegyezési tárgyalások háromnegyed kettőig tartottak, mire az osztrák miniszterek az Angol királynőbe mentek ebédelni. A magyar miniszterek még háromnegyed óráig tanácskoztak. Délután öt óraker a pénzügyminiszteriumban folytatták a tárgyalásokat a szakértők bevonásával. Hír szerint az osztrák kormány mindjárt a tanácskozás elején szóváltette *Kossuth* ceglédi beszédét, mire élénk eszmecsere fejlődött ki. A mai tárgyalások során a fogyasztási adók mellett a vasuti tarifa került előtérbe, amelyre vonatkozólag az osztrák kormány kiküldöttéi kifejtették álláspontjukat.

Képviselői körökben nagy érdeklődéssel nézik a tárgyalások menetét. A függetlenségek abban a meggyőződésben vannak, hogy a magyar kormány 1907-en túl *semmi szin alatt se köt szerződéseket*. Általában pepig politikai körökben azt hiszik, hogy a mostani tárgyalások során sikerülni fog megegyezésre jutni és a kiegyezést tíz évre, de csakis tíz évre megkötni.

(Barabás — Kossuth ellen.)

Rendkívül érdekes nyilatkozatot tett tegnap délután *Barabás* Béla a kiegyezésről s ezzel kapcsolatosan *Kossuth* Ferenc ceglédi beszédéről, amelyben elmondotta a maga és a kormány álláspontját a kiegyezésről. *Barabás* röviden azt mondja, hogy *Kossuth* Ferenc ceglédi

beszédével nincs megelégedve s ellene van annak, hogy a kormány az 1917 éven tulra kössön szerződést Ausztriával, sőt még azt 1917. évig sem tenné meg.

Barabás Béla tegnap délután utazott át Szeged állomáson keresztül Aradról Budapestre. Egy szegedi hírlapírónak alkalma volt *Barabás* Bélához kérdést intézni, mi a véleménye *Kossuth* Ferenc ceglédi beszédéről. *Barabás* Béla a következőket mondotta:

— *Kossuth* Ferenc beszédéből megnyugvást nem találok. Soha semmi körülmények között bele nem egyeznék, akármilyen kedvező legyen is a szerződés, hogy Magyarország szabad akarata 1927-ig megkötve legyen.

Megkérdezte a hírlapíró, hogy mi a véleménye a szerződésnek 1917-ig való megkötéséről?

— *Részemről* — mondta *Barabás* — ehhez sem járulnék hozzá; *maradjunk meg 1917-ig a reciprocitás alapján*. Csofálkozom, hogy *Kossuth* Ferenc miniszter, a függetlenségi párt vezére ebben a gazdasági kérdésben zárkózott álláspontra helyezkedik. Ha a kormány Ausztriával az 1917. éven tul szerződést kötne, ezt nem tartaná összeférhetőnek *Kossuth* Ferenc politikai multjával.

Közeledés — távolodás.

Félhivatalosan jelentik: A tanácskozások folyamán a két kormány között közeledés történt. A tárgyalást holnap folytatják. A délelőtti folyamán csak a két kormány tagjai tanácskoztak, délután pedig a szakreferensek is részt vettek a tanácskozáson.

Ma este nyolc óraker *Kossuth* Ferenc az Országos Kaszinóban vacsorát adott az osztrák államférfiak tiszteletére. Holnap délután *Wekerle* Sándor rendez banketet.

Ami a kiegyezést illeti, a mai tárgyalások alkalmával távolról sem érték el azt az eredményt, amelyet elvártak. A kilátás a vizás kérdések elintézésére sokkal csekélyebb lett, sőt mondható, hogy ha az utolsó órában a két kormány felfogása között változás nem áll be, akkor a kiegyezési tárgyalások alig fognak sikerrel végződni.

A magyar kormány azt a javaslatot tette, hogy 1917. után a 20-25 százalékos közbenső vámok egyes ausztriai ipárcikkekre kivetendők legyenek. Felszólította továbbá az osztrák kormányt, hogy ő is válogassa ki azokat a mezőgazdasági cikkeket, amelyekre hasonló váموkat akar szedni.

Az osztrák kormány foglalkozott ezzel a kérdéssel is. A magyar kormány indítványa szerint természetesen abban az esetben, ha a közbenső vámokból beszédett összeg 25-30 millió koronára rugna évenként, akkor a közbenső vámok redukálnának. Az osztrák kormány nem fogadta el ezt az indítványt, sőt — mint jól értesült forrásból jelentik — a mai tanácskozás tárgyát képező fogyasztási adó kérdésében is, amelyről azt hitték, hogy a legnagyobb nehézségeket már leküzdötték, a ma délutáni tanácskozáson osztrák részről újabb akadályokat gördítettek, úgy hogy ezt a kérdést sem sikerült elintézni. Holnap folytatják a tanácskozást, amelyen ez a kérdés is napirendre kerül.

Pesszimista felfogás.

Hogy magyar részről milyen pesszimistikusan fogják fel a helyzetet, bizonyítja az a körülmény is, hogy *Wekerle* miniszterelnök holnap délelőtti fél tíz órára rendkívüli miniszter-

tanácsot hívott össze, amelyen a kiegyezés kérdésével foglalkoznak.

A 'Budapesten tartózkodó osztrák államférfiak nem fogják fel olyan pesszimiztikusan a helyzetet, mint magyar részről. Erősen hiszik, hogy sikerülni fog a nehézségeket leküzdeni.

Osztrák részről szigorúan ragaszkodnak a hosszú lejáratu szerződéshez. Ezzel szemben azonban hajlandók a magyar gazdasági önállóság érdekében számos más gazdasági koncessziót adni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Koldusgróf, operette. Ferency Károly vendégfőléptével. (Bérlet C.)

Szerda: Vénleányok, vígjáték. (Bérlet A.)

Csütörtök: Zsidónő, opera. Jiraszék Ilona vendégfőléptével. (Bérlet B.)

Péntek: Lovagur, vígjáték. Beregi Sándor búcsúfőléptével. (Bérlet C.)

Sombat: Rosenkranz és Guldennstern, vígjáték. Bácsné Maár Julia búcsúfőléptével. (C. bérletiszület.)

Vasárnap: Felhő Klári nép zímű. Kapossy Józsa búcsúfőléptével. (Bérlet A.)

* **Ferency, Károly.** Ném előzte meg nagy reklám *Ferency* Károlynak, a budapesti Király Színház kitűnő művészenek vendégfőléptét, nagyobb reklámra bizonyára zsufolt ház gyönyörködött volna *Ferency* páratlan Vuncsijában. Akik elen voltak az előadáson, nagy gyönyörűséggel élvezték *Ferency* Károly elsőrangú művészetét, akik távol voltak sajnálhatják, hogy nem voltak jelen, mikor *Ferency* egy csapásra meghódította az aradi publikumot. A régen lejátszott *Gésák* Vuncsijában lépett fel először. Maga a szerep nem valami hatásos, csakis elsőrangú művészettel lehet vele hatásra számítani.

Ferency pompás figurát mutatott be Vuncsijában, a groteszk komikum valóságos skálája az ő Vuncsija, játék, beszéd és tánc, főleg a tánc olyan elementáris erővel hat, hogy a legridegebb színházlátogató is meghódol *Ferency* nek. *Ferency*hez fogható táncos színész nincs a magyar színészek között. A közönség alig tudott betelni táncával és kupléival.

Elismerés illeti *Szendreyt*, hogy *Ferency* vendégszereplésével ilyen kiváló műélvezetben részesítette a közönséget. Holnap egyik parádés szerepében, a *Koldus* grófban lép fel. Ezt a szerepet ő kreálta Budapesten és 125-ször játszotta a Magyar Színházban. Egyik híres szerepe *Fercy*nek a *Póstás* fiú és hugában *Felhő Muki*. Ennek eljátszásával nagy örömet szerezne *Fercy* az aradi publikumnak, mely első fellépésével szeretetbe fogadta. (H. G.)

* **Az éjjeli menedékhely és nem menhely** — mint a hogy a színlapon hirdették — ment vasárnap este mérsékelt érdeklődés mellett, holott nem csak a darab, hanem az előadás is rászolgált a legnagyobb érdeklődésre. *Gorkij* komor színekkel megrajzolt jelenetei teljes hatást gyakoroltak a gondos előadásban, melyből minden egyes szereplő dicséretes ambícióval vette ki részét. Különös dicsérrel és első helyen kell megemlékeznünk *Keszler* Ede Wasjka *Pepeljér*ről. Impónáló erő, tudatos önérték jellemezte játékát, beszédében hatásos volt, egészben nagy volt. Mellette *Hunyady* József (*Klecstecs*) vezetett, nagyhatású kitöréseit nyílt színen is megtapsolták. *Delly* bárója érdekes eredeti felfogásra vallott. Nagyszerű alakot mutatott be *Borbély* Bubnow szerepében *Várnai* mindvégig diskrét mérséklettel adta *Luka* zarándokszerepét. Jók voltak még *Mariházy*, *Berigi*, *Ujj* és *Szathmáry*. A hölgyek közül legnagyobb sikere *H. Körössy* Jucinak volt, aki *Nastja* szerepében meglepő realizmust tanúsított. *Kápolnay* Julia idegennek érezte magát *Vassilisza* szerepében. *H. Har-*

math Józsa látható indiszpozícióval küzdött. A rendezés kitűnő volt. Az éjjeli menedékhely után a villamos reflektor működött és *Lillian* kisasszony lebegett hozzá. (H. G.)

* **Borbély Sándor távozása.** Soha nem távozott még művész szerényebben, kevesebb föltűnéssel, mint távozott Aradról *Borbély* Sándor, aki pedig ugyanis mint művész, ugyanis mint a legrokonszenvesebb művészek egyike, meleg óvációkra tarthatott volna számot. *Borbély* Sándor vasárnap délután A drótostot *Pfefferkorn* szerepében szerzett kiváló szórakozást a közönségnek, este *Gorkij*, Az éjjeli menedékhely című darabjában *Bubnow* kalapos szerepében ragyogtatta kiváló művészetét. Aztán elutazott, nem búcsúztatta senki, nem búcsúzott senkitől, mert egy év múlva vissza jön. Nem nagy idő egy év, de *Borbély* különleges művészetét ebben az egy évben is sajnálattal fogja nélkülözni a publikum, mely minél gyakrabban látta, annál jobban megszerette, értékelte és becsülte. *Borbély* erre az évre *Miskolcra* szerződött. A miskolci publikum épp oly elismerésben fogja részesíteni *Borbély* kiváló művészetét, mint az aradi és bizonyára épp olyan nehezen válnak majd meg tőle, mint amilyen örömmel várják vissza Aradra. Pár nap múlva követi *Borbélyt* felesége *B. Baracsi* Eszti, aki egyike a színtársulat legrokonszenvesebb tagjainak. (H. G.)

* **A zenekonzervatórium háziestélye.** Az *Aradi zenekonzervatórium* tegnap tartott második házi estélye igen szépen sikerült. A fiatal művészsereg nagy ügyességgel oldotta meg feladatát a nagyszámu hallgató közönség előtt, mely zajos tapssal nyilvánította tetszését. Különös tetszést arattak: *Wittenberger* Aurelia, *Wittenberger* Irén, *Ember* Magda, *Kövér* Erzsi, *Kellner* Erzsi, *Rátvay* Anna, *Dömötör* Eszter, *Najmányi* Margit, *Dömötör* László, *Gillyén* József, *Wagner* Janka, *Páll* Ilonka, *Kövér* Ilonka, *Bayer* Emil, *Goldzieher* Pál, *Benczédy* Irma, *Csatáry* Erzsi.

Becsületkeresés.

Visontay Kálmán pörei.

Művészek a bíróság előtt.

Ki a névtelen levélíró?

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 18.

Visontay Kálmán aradi rajztanár és állítólag festőművész ma egész napját a törvényszéken töltötte. Azt állították róla, hogy névtelen leveleket írt és ez fájt neki. Pörölt. Viszont pörölték őt is a rágalmazások és becsületsértések egész tömegéért. A szerföltött érdekes tárgyaláson felvonult Arad egész művészkolóniája, hogy tanúságot tegyen *Visontay* kiváló erejéről.

A bíróság egyik ügyben ítéletet is hozott. Pártatlanul, komoly megfontolással hozta meg ítéletét, amelynek meghozatalában nem lehetett irányadó a személyi szimpátia. *Balla* Frigyes és vádlottársát elítélték; így parancsolta a paragrafus és perrendtartás. A nagyközönségnek azonban ez sem parancsol.

Részletes tudósításunk:

A rajztanár panasza.

Az aradi törvényszék egyik büntető tanácsa ma tárgyalta *Visontay* Kálmán fölfüggesztett főgimnáziumi rajztanárnak *Balla* Frigyes festőművész és *Baumgartner* Antal rajzó ellen indított, nyomtatvány útján elkövetett rágalmazási és becsületsértési pörét, valamint *Balla* Frigyesnek és *Urhegyi* Alajos tanítóképző-intézeti tanár festőművésznak *Visontay* ellen emelt rágalmazási és becsületsértési panaszait.

A tárgyaló tanács elnöke *Bittó* József törvényszéki bíró volt, szavazóbírákul pedig *Nagy* Kálmán és *Kálmán* Ákos szerepeltek. Visontay jogi képviselője *Tabakovits* György dr., *Ballaé*, *Baumgartneré* és *Urhegyié* *Sugár* Jenő dr. aradi ügyvéd volt. *Visontai* Soma dr., aki a március 1-jére kitűzött tárgyaláson a fölfüggesztett rajztanár képviselőjét *Tabakovics* dr. ügyvéddel együttesen látta el, a mai tárgyaláson nem jelent meg.

Bittó József elnök a tárgyalás megnyitása után ismerteti *Visontay* Kálmán panaszát, amely szerint *Balla* Frigyes és *Baumgartner* Antal az *Aradi Közlöny* 1905. május 9-iki számában nevük aláírásával megjelent nyilatkozatban a rágalmazás és becsületsértés vétségét követték el. A törvényszék vádtanácsa alaposnak találta a panaszt és vád alá is helyezte *Ballát* és *Baumgartner* a következő kitételekért:

Tanu van arra, hogy az a bizonyos gazember névtelen levelek írására ösztönözött. Obszúr alak. Nyilvánosan megkorbácsolom.

Ez az ifj. *Baumgartner* Antal aláírásával megjelent nyilatkozat, amelyben az állítatik, hogy *Visontay* Kálmán őt — *Baumgartner* — többször fölszólitotta, hogy névtelen levelet írjon gróf *Majláth* erdélyi püspöknek és amelyben rágalmazza meg *Balla* Frigyes aradi festőt, hogy róla kávéházban többek előtt a legrosszabb nyilatkozatot tette. Később ugyane célból arra ösztönözte, hogy az *Illencz* Lipót aradi festő birtokában levő levelén látható írását tanulmányozza és vonásaival írja meg azt a levelet.

A névtelen levelező.

A vád ismertetése után a bíróság elsőnek *Balla* Frigyes hallgatta ki.

Elnök: Bűnösnek érzi e magát?

Balla: Nem. Bár nem tudom bizonyítani, hogy *Visontay* Kálmán írta a névtelen levelet — mert aki névtelen levelet ír, az nem hiv magának tanut — de igazolhatom legnagyobb jóhiszeműségemet. Békésen, nyugodtan élttem családom körében, igen látogatott festőiskolám volt és megrendelések bőven. Alig hogy *Visontay* megérkezett, éreztem, hogy itt van. Gimnazista növendékeimet elcsalta és kijelentette, hogy addig nem nyugszik, amíg el nem pusztulok. Az utcán, vendéglőben szemtelenül fixírozott s később már rágalmazott. *Lukácsy* Lajos, *Albert* Andor és más ismerősöm elmondta, hogy *Visontay* megrágalmaz. Azt állítja rólam, hogy szélhámoskodó vagyok, ha azt mondom, hogy festőakadémiát végeztem. Egy fiatal kollégámról azt a hirt terjesztette, hogy zsebkendőt lopott és mikor *Weisz* Hugó fényképész műtermében betörést követtek el, *Weisz* névtelen levélben arról értesítették, hogy ugyanez a fiatal festő a tettes, aki az ellopott pénzen a másik tettessel osztozkodott. 1905-ben, nyár elején feleségem betegen feküdt. Ekkor *Lenkei* György aradi címfestő egy piszkolódó névtelen levelet kapott, amelylyel az én családi boldogságomat akarták földelni. A névtelen levelet megmutattam barátainak, köztük *Jankó* Gyula tanárnak is, hogy tanácsot kérjek a teendőkről. *Jankó* ekkor megkérdezte, hogy van-e el-lenségem. Tudtommal *Visontay*, feleltem és hozzátettem, hogy van levelem tőle. Elhoztam *Visontay* levelét rendes társaságomnak s *Jankó*, *Réthy* Ödön, *Somogyi* Gusztáv és én összehasonlítottuk a névtelen levelet s *Visontay*ét. Az összehasonlításnál azt találtuk, hogy sok hasonlóság van a két írás között, gyanús volt a dolog, de nem tettünk semmit. Kévéssel utóbb *Réthy* Ödön elmondta *Urhegyi* Alajosnak, ez meg nekem, hogy *Visontay* azt állította rólam, mintha Bécsben kereskedőseged lettem volna és ott büntetendő cselekményt követtem el.

Husból és vérből való ember vagyok, nem csoda, hogy az indulatot fölkorbaécsolta a sok gyaunok. De még ekkor sem tettem semmit Visontay ellen, hanem csak tölmentem a rendőrségre és kértem *Greén* Nándor dr. tb. főkapitányt, hogy indítsa meg az eljárást a névtelen levélíró ellen és bár alapos gyanum volt Visontay ellen, még akkor sem neveztem meg. *Greén* dr. sikertelennek mondta a följelentést és azt ajánlotta, hogy bizzam meg *Gajda* Gábor nyugalmazott rendőrbiztost az ügyben való utánjárással. Gajdát előhívtam és megbiztam, hogy szerezzen nekem egy levélpapírost és borítékot a Visontayéból. Ezt meg is tette. Kérem a bíróságot, tessék összehasonlítani a névtelen levél papírosát és borítékját azzal, amelyet *Gajda* Visontay lakásáról hozott és úgy fogják találni, hogy teljesen azonos a papírosok és a borítékok. Egy *Staubert* József szerkesztőhöz írt anonim levélben megrágalmazták *Urhegyi* Alajost is, hogy képeslevelezőlaponról másol. *Urhegyi* erre provokáltatta Visontayt, de ez kijelentette a segédek előtt, hogy az anonim levél nem ő írta, holott a névtelen levélben ugyanazok a kitételek voltak, amelyeket Visontay használt az *Urhegyiről* való nyilatkozatokban.

Dacára, hogy a *Lenkei* Györgyhöz intézett névtelen levélben meg volt támadva nőm becsülete, akivel tíz év óta boldog házasságban élek és keresztülgazolt az én becsületemen is mégis türtőztetem magam. Akkor jelentkezett *Baumgartner* Antal rajzoló, akivel évek óta nem beszéltem, de aki Visontayval jó barátságban volt. *Weisz* Hugó műtermében voltam, és *Weiszszal* és *Matusik* Mártonnal a *Lenkei-féle* névtelen levélről beszélgettem, amikor *Baumgartner* előbb *Weisz*nak, majd mindhármunknak előszóval, kérésre pedig — miután Münchenbe készült — két tanu előtt írásban is megtette nyilatkozatát. E nyilatkozat után tehát még nagyobb volt a gyanum. El kellett hinnem, hogy Visontay írta a névtelen levelet.

Közbejött még a szerencsétlen véletlen, hogy *Majláth* püspöktől, aki azelőtt mindig néhány nap múlva válaszolt a leveleimre, már hónapok óta nem kaptam választ. Ekkor elmentem *Burián* János főgimnáziumi igazgatóhoz és megkértem, mondja meg Visontaynak, hogy menjen el Aradról és ez esetben kiszolgáltatom neki az összes bizonyítékokat s megesküszöm, hogy senkinek sem szólok. *Burián* föl is hívta Visontayt és délután azt a választ adta, hogy Visontay szerint nem ő rágalmazott, hanem őt rágalmazták.

Elnök: Tudta *Baumgartner*, hogy ön fölhasználja az ő nyilatkozatát?

Balla: Nem. A közzététel úgy történt, hogy bementem az *Aradi Közlöny* szerkesztőségébe, ahova karrikaturatémákért hetenként kétszer megyek és ott megmutattam a nyilatkozatot. Erre azt mondták nekem, hogy az egész város forrong a névtelen levélíró mániája miatt és már ezért is közzé kell tenni a nyilatkozatot.

Csak négy szemkőzt!

Ballának hatásosan és nagy tárgyilagos-sággal előadott védelme után a bíróság *Baumgartner* Antalt hallgatta ki.

Elnök: Volt szó arról, hogy nyilatkozatát közzéteszik?

Baumgartner: Csak arról, hogy a nyilatkozatot *Balla* Frigyes tetszés szerinti időben fölhasználhassa. Bünsnek nem érzem magam. *Visontay* tényleg négy szemkőzt bizalmasan megkért, sőt becsületiszavamat vette és kézáddal megerősítette, hogy *Illencz* Lipót írását utánozva, névtelen levelet írjak *Majláth* püspöknek, akivel közöljem, hogy *Balla* kávéházban eldicsekedik a püspök barátságával és illetlen

dolgokat mond róla. Visontay ekkor azt is mondta, hogy be fog protezsálni a budapesti Nemzeti Szalonhoz és bárát is adott hozzá, melyet sokáig őriztem. Érdekeim fűztek Visontayhoz, mivel napidíjat kaptam tőle egyes dolgoknak festéséért. Mikor Visontay látta, hogy nem mutatok hajlandóságot a névtelen levél megírására, akkor elejtette a tervet. Nem tettem pedig a magam tisztességérzetén kívül azért sem, mert feleségem kijelentette, hogy ha névtelen levelet írok, rögtön elváltik tőlem.

Elnök: Abban az időben ön haragban volt Ballával?

Baumgartner: Igen, mert egy templom festéséből kifolyólag összeszólalkoztunk és két évig nem beszélünk.

Elnök: Visontayval jó viszonyban volt?

Baumgartner: Igen, amikor elutaztam, el is bucsuztam tőle. Mikor visszajöttem Aradra és az *Aradi Közlönyben* olvastam egy cikket a névtelen levélírók ellen, eszembe jutott, hogy Visontay igen csúnyán nyilatkozott Balláról és *Urhegyiről* és hogy engem is föl akart használni a névtelen levélíráshoz, több okom volt *Visontayra* gyanakodni. *Weisz* Hugó műtermében azután hallottam, hogy *Matusik* Márton tanár, *Balla* Frigyes és *Weisz* Hugó az anonim levelekről beszéltek. Ekkor közöltem *Weiszszal* és *Matusikkal*, majd Ballával is, hogy milyen kijelentéseket tett Visontay Balláról és mire akart engem fölhasználni. Minthogy én akkor Münchenbe készültem, Ballának írásban is kiadtam a nyilatkozatomat.

A törvényszék most áttért a tanuk kihallgatására. Az első tanu *Rácz* Márton posta- és távirtda-főtiszt arról tett vallomást, hogy mint Visontay barátja és *Majláth* püspök ismerőse levelet intézett a püspökhöz, akitől megkérdezte, hogy kapott-e anonim levelet, amelyben megrágalmazták Ballát. *Gusztáv* *Károly* püspök — ez volt a levél aláírása — azt felelte *Rácz*nak, hogy ilyen levelet nem kapott s erről egyidejűleg értesítette Ballát is.

Balla Frigyes megjegyzi a tanu vallomására, hogy később csakugyan kapott a püspöktől megnyugtató választ.

A fátýolos hölgy.

A nyilatkozatháboru — amint az előzményekből eléggé kitűnik — abból indult ki, hogy *Weisz* Hugó fényképész műtermében véletlenül találkoztak *Balla* és *Baumgartner* és a névtelen levélíró témájának fölvetése után a rajzoló elmondta, hogy milyen eszközül akarta őt Visontay fölhasználni. Lényeges vallomást vártak tehát a műteremnek a beszélgetésnél jelen volt tulajdonosától s vallomása nemcsak lényeges, hanem rendkívül érdekes is volt és a következőkép szólt:

— Két év előtt régi műtermemben betörést követtek el s elvitték az íróasztal fiókjában levő aprópénzt. Kevéssel utóbb névtelen levelet kaptam, amelyben az volt, hogy egy fiatal aradi festő és barátja követtek el a betörést és a lopott pénzen osztzkodtak. Egy szép napon beállított műtermembe egy fátýolos hölgy, aki előbb sohasem járt nálam és elmondta, hogy jó barátságban él Visontayval, majd megkérdezte, hogy követtek-e el nálam betörést? Igenlő válaszom után eltávozott és nem jött el többé műtermembe. Így aztán nem valósíthattam meg szándékomat, hogy leíratom vele a névtelen levél tartalmát, mert gyanítottam, hogy *Szecs* *kó* írta a női írással írt levelet.

Elnök: Mit beszéltek a névtelen levelekről az ön műtermében?

Weisz: Akkoriban a napilapok tele voltak cikkekkal, amelyekben fölhaborodással írtak a névtelen levélírókról. Beszéltem én is róla és mindenki csak egy nevet említett: a *Visontayét*.

Gyakran eljött hozzám *Balla* és más festő is, *Baumgartner* pedig dolgozott is nekem. Egy ízben épen *Matusik* *Márton* volt nálam, a mikor *Baumgartner* valami munkát hozott és bevitte a műterem másik szobájába. Ekkor behoztam hozzám kétségbeesett arccal *Balla* Frigyes és majdnem lerogyva a székre, azt mondta:

— Nézzétek barátaim, tönkre vagyok téve!

Ekkor megmutatta a *Lenkei*hez címzett névtelen levelet, amelyben tönkre teszik a családi életét Ballának, akit ritka tisztességes embernek ismerem. A szomszéd szobájában levő *Baumgartner* hallotta, hogy miről beszélünk, behívott és azt mondta:

— Nem türhetem tovább, hogy névtelen levelekkel üldözzenek egy embert. Kijelentem, *Visontay* engem is megkért, hogy írjak névtelen levelet *Balla* ellen.

Elnök: Milyen viszonyban volt ön akkor Visontayval?

Weisz: Vele is barátságban voltam, ő is eljárt hozzám. De ekkor már magam is arra a meggyőződésre jutottam, hogy miután mindenki rosszat mondott *Visontayra*, ő nem lehet kifogástalan ember. Így a nyáron fürdőhelyen találkoztam egy ungvári görög-keleti esperessel, aki azt mondta, hogy *Visontaynak* Ungvárról is csufosan kellett távoznia. Ha valaki egy embernek csak a művészetét ócsárolja, azt értem, de ha egy művésznének családi életét megbolygatja, az becstelenség, nem művészhez való, akinek ideálistának kell lennie.

Élénk mozgást keltett a hallgatóság körében *Weisz* vallomása, amely alatt *Visontay* idegesen feszengett a széken s gunyos mosollyal igyekezett parirozni a vallomás során reá zuduló erős vágásokat.

A *Greén* Nándor dr. által adott és *Balla* által megfogadott tanács célhoz vezetett, amennyiben *Gajda* Gábor magán-detektivnek sikerült egy kis leleményességgel *Visontay* inasától a tanár szobájából egy levélpapírt és borítékot megszereznie és Ballának átszolgáltatni. Ez a levélpapíros azután — amint a rajztanár állítja — véletlenül ugyanolyan, mint a *Lenkei*hez címzett anonim levél. *Gajda* kihallgatása alkalmával szép sorjában elmondta, hogyan kapta meg a levélpapírost levélíró ügye alatt *Kun* Istvántól, *Visontay* inasától, aki azonban csak arra emlékezett, hogy a levélpapírt a gazdája szobájából hozta *Gajdának*, de azt nem tudta határozottan, hogy a tanár volt-e vagy az övé (?)

A kenyéririgység.

Lukácsy Lajos aradi ügyvédrel jól tudta a panaszos tanár, hogy mint műbarát pártfogolja *Balla* Frigyest. Illőnek tartotta tehát, hogy épen nála befektetse az ismert nevtelen jeles művészt, amit *Lukácsy* kihallgatásánál ekként adott elő:

— *Visontay* Kálmán több ízben a legrosszabbat mondta nekem Balláról és állandóan animozitással viseltetett iránta. Mondtam is neki, hogy ha baja van Ballával, mondja meg neki és nem nekem, akinek az ő — *Visontay* — kifogásaihoz *Balla* ellen semmi köze nincsen. Protezsáltam Ballát és most is teszem, mert tisztességes jóra való embernek és jeles művésznének ismerem. Hozzásegítettem templomfestésekhez, a Rákóczi-képekhez és más rendelésekhez. *Visontay* egyszer megkért, hogy ajánljam az ő festményeit Aradvárosának megvételre, de én ezt nem tettem és azóta ő nem is köszöntött az utcán.

További vallomása során *Lukácsy* alávaló hazugságnak mondta a névtelen levélnek reá vonatkozó állítását.

Albert Andor aradi szobrász tanu zárt tár-

gyaldson mondta el vallomását. Mohos Ágost aradi tanító és hírlapíró pedig igazolta, hogy Visontay nemcsak egyes szavakat, hanem egész sorokat mondott el neki ugyanazokkal a szavakkal, amelyek az Urhegyi Alajoshoz intézett névtelen levelezőlapon foglaltak. Ilyenek voltak „az iparlovag”, „megtisztítom tőlük Aradot” stb. kifejezések.

Schwarz Mór, aki a budapesti Dob-utcából jött el a tárgyalásra, zagyva és értelmetlen vallomást tett, amelyre Mohos Ágost megjegyezte, hogy az hazug, amiért elnöki rendutasításban részesült. Ezután Mohos úgy rektifikálta kijelentését, hogy Schwarz csupán valótlant mondott. Schwarz vallomása során kiderült, hogy Visontay oly súlyt helyezett rá, hogy 20 koronát küldött neki utiköltségre. Tabakovics György dr. és Sugár Jenő dr. éles szóváltása után Mohos tiltakozott Visontay azon állítása ellen, hogy ő — Mohos — akár dia bolusa, akár tisztelője lett volna a rajztanárnak.

Visontay becsmérő nyilatkozataihoz az aradi festőkről érdekes adatot szolgáltatott Stauber József lapszerkesztő, aki elmondta, hogy Visontay nemcsak a lehető legkicsinylőben szólt a művészekről, hanem a Nemzeti Szalon aradi kiállításán Urhegyinek egy igen csinos képére azt mondta, hogy azt képeslevelezőlapról festette.

A rajztanár nem tud helyesírást.

Most Almási T. Pál, Szathmáry István és Ferch Ödön írásszakértőket hallgatta ki a bíróság. Egyértelműleg azt vallották, hogy összehasonlítva a Visontayval végzett próbairást a névtelen levelek írásával, úgy találták, hogy Visontay írhatta is ezeket, meg nem is. Ferch vallomása annyiban volt érdekes, hogy kimutatta, miszerint a névtelen levélben és a próbairáson is a vállalkozás szót egy l betűvel írta a tanár, aki az ötsoros próbairásán különben is öt helyesírási hibát követett el.

A törvényszék a szakértők kihallgatása után délután 3 órára halasztotta a tárgyalás folytatását. Ezen Lits Antal hírlapíró lényegtelen vallomása után Visontay Kálmánt hallgatta ki a bíróság eskü alatt. A rajztanár természetesen elmondta, hogy ő senkit sem sértett vagy rágalmozott, de őt minduntalan névtelenül följelentették a főigazgatónál és miniszteriumnál. Baumgartner Antal föntartotta azt az állítását, hogy Visontay rá akarta bérni a névtelen levél megírására.

Ezzel a Visontay kontra Balla és Baumgartner ügy be volt fejezve, a szereplők helyét cseréltek és a bíróság a Balla és Urhegyi által Visontay ellen indított öt rendbeli becsületsértési és egy rendbeli rágalmozási ügyek tárgyalásába kezdett.

Beck József és Balla Frigyesné igazolták, hogy Visontay egy ízben az utcán megbotozásal fenyegette meg Ballát, Mohos Ágost pedig azt, hogy Visontay kijelentette, az Urhegyi által Böhm-képnek kiállított festményt nem Böhm, hanem Urhegyi készítette és Böhmnek csak a neve van „alákarcolva.” Stauber József csupán arról tehetett tanuságot, hogy Visontay gyanus arcosolyiylal magyarázta, hogy az nem Böhm-kép.

E vallomás során Tabakovics György dr. jóvoltából különös jelenet játszódott le. A magánpanaszos képviselője ugyanis a Balla-Visontay ügygel egyáltalán nem összefüggő alábbi kérdést intézte Stauberhez:

— Van-e tudomása arról, hogy az Aradi Közlöny másfél éven át üldözte Visontayt?

Stauber természetesen alaposan megfelelt a kérdésre:

— Ez ellen határozottan tiltakozom. Az Aradi Közlöny nem üldöz senkit. De ha a köz-

érdek megkívánja, senki kedvéért a nyilvánosság elé tartozó dolgokat el nem hallgat.

Nagy Károly tanár a következő tanu: Vallja, hogy a Böhm kiállítását együtt rendezte Nagy Sándorral. Emlékszik, hogy Visontay azt mondotta, hogy a képet nem Böhm festette. Nem emlékszik, hogy Visontay azt állította volna, hogy a képre Urhegyi hamisította a Böhm nevet.

Nagy Sándor tanár nem hallotta, hogy Urhegyit meggyanusította volna Visontay.

Billich Miklós tanu látta, hogy Visontay a kiállítás rendezése alkalmával egy csoportnak magyarázott valamit a képről, de Urhegyiről neki mit sem szólt.

Albert Andor szobrászt szölikják ezután a terembe. Az általános kérdések során azt kérde tőle az elnök:

— Felesége van?

— Nincs! Nem volt és talán nem is lesz! (Derűtség)

Vallomása során előadja, hogy Visontay neki azt mondta, hogy Urhegyi ráhamisította egy képre Böhm Pál nevét, hogy elhencegessen: neki is van Böhm képe. Visontay fészkelődik, közbeszól, mire az elnök szembesíti tanut Visontayval, aki szemébe is ismételi vallomását, végül pedig kijelenti:

— Igen sajnálom a dolgot. Ha lehetett volna, enyhébben vallottam volna. (Derűtség.)

Sugár Jenő dr. ügyvéd kéri az elnököt, csatolják az iratokhoz Urhegyinek az „Aradi Közlöny”-ben megjelent cikkét, melyet ő egy évvel az eset előtt megirt, s amelyben jelzi, hogy egy Böhm képet kapott. Kéri Boros János kihallgatását oly célból, hogy vele bizonyíthassa, miszerint a lappéldányt Böhm Pálnak is megküldötték. A jelenlevő Boros Jánost mindjárt ki is hallgatta a törvényszék, aki vallja, hogy Urhegyi tényleg megkérte, hogy küldje el az illető lappéldányt s ő azt el is küldte.

Az elnök ezután a bizonyítást befejezett nek nyilvánítja, s a névtelen levelek ügyében felhívja a magánpanaszos képviselőjét, hogy vádbeszédjét mondja el.

A perbeszéd.

Tabakovics György: Elmondja a tényállást. A Lenkeinek irt levél volt az indító oka a rágalmozásnak. Visontay Lenkeit nem ismerte, azt se tudta, van-e ilyen alak Aradon, Balla mégis határozottan ráfogta, hogy ő írta azt a névtelen levelet, amely róla rágalmozásokat tartalmazott. Mi lehetett az indoka? Talán a meggyőződése? Előbb emelt vádat s csak azután kereste a bizonyítékokat, még pedig annyira, hogy egy detektívet is megbízott azok beszerzésével. Mindezek dacára azonban bizonyítékot nem tudott szerezni. Balla ellen nyomtatvány útján elkövetett rágalmozás és becsületsértés, Baumgartner Antal ellen pedig a rágalmozás vétségét kéri megállapítani.

Sugár Jenő védő: Aradon sok festő él. Hivatásosak, olyanok, akik a festészetet csak mellékesen üzik, vagy pedig diletánsok. Egy dolog fűzte őket össze: a tiszteletet és szeretet. Ez volt az állapot, amíg Visontay meg nem érkezett Aradra. Visontay megérkezésével azonban megérkezett a kenyéririgység és névtelen levelek. Együtt jöttek, de nem együtt jelentkeztek. Elsőnek jelentkezett Visontay, mint tanár és művész. Egy csomó képpel jött, amelyekkel tiszteletet s elismerést vívott ki magának, de ezek a képek itt léte alatt sehogysem akartak szaporodni. Egy másik minőségben is bemutatkozott. Mint műkritikus. És tekintetben kiméletlen volt, s kivégezte a kollegáit egyenként és összesen. A kiállítások alkalmával, mikor Urhegyi képeket jobban kelttek, mint az övéi s Balla

festőiskolája is jobban ment mint az övé, megjelentkezett nála a kenyéririgység. S a kenyéririgységgel kapcsolatosan fellépnek a névtelen levelek, ezek az ocsmány fegyverek, amelyeknél még az orgyilkosság is kümb. mert még az orgyilkos is kockáztatja a bőrét, ha mindjárt hátulról és alattomosan támad is. Hogy a névtelen levelet tényleg Visontay írta, bizonyítja, hogy Balla és társasága, kinek a levelet megmutatták, rögtön Visontayra gondoltak. Ami a levélben volt, azt Visontay mind elmondta Mohosnak s ez nem történhetett véletlenségből. A levélpapír is Visontay ellen bizonyít, ugyszintén az íráshibák is, amelyeket a próbairáskor következetesen elkövetett. Ellene bizonyít Baumgartner is, aki pedig ellensége volt Ballának, s aki azt vallotta, hogy Visontay Kálmán ösztönözte őt egy alkalommal egy névtelen levél írására. Ezekkel az összehalmozott adatokkal szemben még sem jelentette ki Balla azonnal, hogy Visontay írta a levelet, noha jóhiszeműsége ezek alapján már indokolt lett volna, s csak később hozta ezt a gyanuját nyilvánosságra, mikor Baumgartner írásban adta, hogy őt Visontay ráakarta bérni egy névtelen levél írására. Baumgartner ebbe az ügybe úgy került, mint Pilatus a krédóba. Baumgartner részéről sajtó útján való rágalmozás esete nem foroghat fenn, mert hiszen ő nem is adta beleegyezését abba, hogy levele sajtó útján nyilvánosságra hozassék. Ezt a kézenfekvő bizonyítékot azonban jóhiszeműleg tagadta el Balla, nem lehet tehát ráfogni, hogy csurán gyűlöletből tette közzé inkriminált nyilatkozatait. Lelki motivumok vitték rá s kéri az enyhítő paragrafus alkalmazását vele szemben. Ha bűnös, büntessék a legenyhébben, mert jogos felháborodásában írta meg azt a közleményt.

Az ítélet.

A válasz és viszonzválasz után a bíróság tanácskozássra vonult vissza. Fél óra mulva visszatértek a terembe a bírák s az elnök a következőkben hirdette ki az ítéletet.

Balla Frigyes a 258. §-ba ütköző és a 259. §-szerint minősülő nyomtatvány útján elkövetett rágalmozásban és becsületsértésben mondja ki vétkesnek s a 92. §-alkalmazása mellett 200 korona fő és 100 korona mellékbüntetésre, Baumgartner Antal másodrendű vádlottat pedig a 258. §-ba ütköző rágalmozás vétségében mondja ki bűnösnek s ezért őt a 92. §-alkalmazása mellett 40 korona fő és 10 korona mellékbüntetésre ítéli.

Magánvádoló képviselője a vádlottak terhére, védő pedig Baumgartner javára felebbezést jelentett be. Balla Frigyes az ítéletben megnyugodott.

Ballának és Urhegyinek Visontay ellen indított perében holnap délelőtt lesz a folytatásos tárgyalás, s délelőtt 9 órakor a perbeszédekkel veszi kezdetét.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az aradi versenyegylet közgyűlése. Az „Aradi verseny egylet” e hó 24 én d. e. 10 órakor Aradon, az Arad csanádi gazdasági takarékpénztár igazgatósági tanácstermében (József főherceg ut 22. sz. földszint jobbra) tartja XIII-ik közgyűlését. Napirend: 1. Titkár jelentése az egylet 1906 évi működéséről. 2. Az 1906. évi számadások bemutatása és azok felülvizsgálatára kiküldött számvizsgáló bizottság jelentése. 3. Az 1907 évi költségvetés megszavazása. 4. Folyó ügyek. Károlyi Gyula gróf elnök.

(*) Betegsegélyző pénztári közgyűlés. Az aradi ipartestületi betegsegélyző pénztár vasárnap, e hó 24 én délelőtt 10 órakor tartja közgyűlését az ipartestület emeleti nagytermében.

HIREK.

— **Uj koalíció?** Budapesti tudósítónk táviratozza: Néhány nap óta hirt jár, hogy új koalíció alakul, amelynek *Bánffy Dezső* báró, a demokrata és a pártönkivüli képviselők lesznek tagjai. Ezt a hirt ma valamennyi érdekelte megcáfolja.

— **Álhir a trónörökösről.** Bécsből táviratozzák: Néhány bécsi esti lap azt a hirt közölte, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökösét a katonai kórházban megoperálták. Illetékes helyről ezt a hirt dementálják és kapcsolatba hozzák azzal a körülménnyel, hogy ma a király egyik unokáját, *Windischgrätz Ottó* főherceget kisebb-szerű fülgyuladás miatt megoperálták. A műtét, mint Bécsből jelentik, sikerült.

— **Alfonz király szerelmi pöre.** Londonból jelentik: Madridból táviratozzák, hogy ott igen érdekes pör folyik *Alfonz* király ellen. *XII. Alfonz* viszonyt folytatott egy *Sanze* nevű táncosnővel és a király végrendeletében jelentékeny összeget hagyott a táncosnőnek és a vele folytatott viszonyból származó gyermekeknek. A táncosnő halála után a gyermekek tovább is huzták a királytól kitűzött járadékokat. Ujában azonban ezt megszüntették és a táncosnő most pört indított a királyi pénztár ellen *XII. Alfonz* végrendeletének végrehajtása dolgában.

— **Mahler György eleki beszámolója.** Vasárnap é. hó 17-én tartotta ifj. *Mahler György* orsz. képvis. beszámolóját Eleken. A beszámolón résztvettek *Lázár Zoárd* dr. kisjenői képviselő, a szövetkezett ellenzék elnöke, *Friebeisz Miklós* és *Purgly László* birtokosok és vagy ezer ember. A képviselő beszámolóját azzal vezette be, hogy nem igaz az a vád, mintha ez a kormány mindezt ideig nem fejtett volna ki elég tevékenységet. Utal különösen *Kossuth* Ferenc szociális törvényjavaslataira és *Apponyi* javaslataira a tanítói fizetésrendezés tárgyában, melyek a nemzeti szempont biztosításáról is gondoskodnak. Legközelebb benyújt a földmívelési miniszter is egy javaslatot a kiscgazdák istápolására és *Wekerle* pénzügyminiszter adóreformja — még pedig a nemzet régi óhajta — is nemsokára tárgyalásra kerül. *Apponyi* kilátásba helyezte az ingyenes népoktatást, mely ugy a népoktatás, mint a szegény osztály szempontjából igen fontos. Szóló szerint *1917 en tül kiiegyezést* a függetlenségi párt *el nem fogadhatna*, s legkésőbb akkor az önálló vámterület felállítása a nemzet első rangú szüksége. Végül felhívta választóit a függetlenségi eszmék lelkes támogatására, mert csak ezekkel fogják megszerezni a nemzet függetlenségét. A beszámolót — melyet azután németül is elmondott a képviselő, — a közönség többszöri tetszésnyilatkozata kísérte. *Braun* Ferenc pártelnök a közönség zajos helyeslése mellett biztosította a képviselőt a bizalomról és támogatásról. *Kossuth* Ferenc és *Wekerle* Sándor minisztereket a gyűlés sürgönyileg üdvözölte.

— **Halálozás.** Ozv. *Green* Alajosné, szül. *Fogarassy* Karolina tegnap este 8 órakor 74 éves korában meghalt. Az e-hurtyát Aradon kiterjedt, előkelő rokonság gyászolja. Ezek közt van *Green* Nándor városi tb. főkapitány, aki édes anyját gyászolja benne. Az elhunytat a *Green* családon kívül a *Szeberényi*, *Gruber* és *Trayler* családok is gyászolják. Temetése holnap délután három órakor lesz a Kápolna-utca 28. számú gyászszobából.

— **Bubics püspök mükinccseit árverezik.** Bécsből jelentik: Az ottani *Dorotheum*-ban ma kezdődött meg *Bubics* püspök gyűjteményének négy napra tervezett árverése. Az árverésen előkelő közönség jelent meg, közöttük számos magyar is. A magyar nemzeti muzeum képviselőjében *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a muzeum igazgatója vett részt az árverésen. Ma

leginkább nagy művészi becsesel bíró képek kerültek kalapács alá. Egy művészi kivitelű kardhüvely, amelynek 8000 korona volt a kiáltási ára, *Sebetits* őrnagy birtokába került 18,500 koronáért. A mai árverés bevétele körülbelül harmincezer koronára rug.

— **Ezt is menyegző.** *Lustig* Armin, az aradi társadalom kedvelt tagja holnap ünnepli nejevel, született *Lustig* Juliával való házasságának huszónöt éves évfordulóját. Rökonai és barátai közül ez alka ommal számosan keresték fel üdvözlőleveleikkel a jubiláns párt.

— **Biharmegye nem üdvözli a kormányt.** *Nagyváradról* táviratozzák: Biharvármegye közigazgatási bizottsága *Gratz* Gusztáv főispán elnöke alatt ma ülést tartott, amelyen foglalkozott Sopron és Győr városok ama leiratával, hogy üdvözöljék a kormányt abból az alkalomból, hogy a katonai szállítások kérdésében engedelményeket hozott. A bizottság többsége azt hangoztatta, hogy ilyen kis siker nem igazolja az üdvözlést s csak abban az esetben hajlandó a kormányt üdvözölni, ha ez a kiegyezés kérdésében is sikert arat. A bizottság többsége *Gratz* főispán ellenzése dacára ezt az állásponatot foglalta el.

— **Eljegyzés.** *Imreh* György, a hg. *Sulkowski* J. Mária pankotai uradalom főkulesárja eljegyezte *Balog* Iluska kisasszonyt Mező Csáváson.

— **Jegyzőválasztás Ujanáton.** A jegyzőválasztást Ujanáton szombaton délelőtt tartották meg. Jelölve voltak *Gyúge* Kálmán glogováci aljegyző, *Vaja* Kálmán szentleányfalvi jegyző, *Endreffy* Lajos aradjárásai tisztviselő és *Mancsu* Aurel. A jelöltek közül nagy lelkesedéssel *Gyúge* Kálmánt választották meg.

— **A Halász-utca fásítása.** A halász utcai háztulajdonosok tudvalevőleg beadványt intéztek a városhoz, hogy az idén a Halász-utcát is fásítsa. A háztulajdonosok kijelentették, hogy a fásításhoz szükséges akácfaikat maguk szerzik be s azt kérték a várostól, hogy a fásítás körül felmerülő költségeket viselje. A tanács ma foglalkozott a beadvánnyal és a halász-utcai háztulajdonosok kérelmének helyt adott.

— **A halvaszületett bankfiók.** A következő értesítést vettük. A *Kolozsvári Általános Bank és Takarekpénztár* Részvénytársaság Aradon tervezett fiókindeztete fölmerült differenciák miatt *nem alakul meg*. Akik a fiók részére befizetéseket teljesítettek, azokat a nyugták ellenében *Somló* Armin dr. ügyvédnél visszakapják.

Egyik aradi lap megírta, hogy a kolozsvári pénzügyintézet Aradon tervezett fiókindeztetének elnökéül *Löcs* Rezső gazdasági tanácsnokot nyerték meg. *Löcs* Rezső annak kijelentésére kért fel hogy ő tényleg tárgyalta az érdekeltekkel, de miután meggyőződött arról, hogy a tervezett pénzügyintézet Aradváros közigazgatási érdekeinek meg nem felel, a további tárgyalások alól kivonta magát. Az a hír pedig, mintha őt választották volna meg a tervezett pénzügyintézet elnökéül, teljesen nélkülöz minden a apot.

— **A Petőfi önképzőkör ünnepélye.** Az aradi főgimnázium Petőfi önképzőköre tegnap délután a liceum disztermében kitünően sikerült ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyen megjelent előkelő és nagyszámú közönség a tágas disztermet teljesen megtöltötte és a művészi színvonalu műsor minden egyes pontját zúgó tapsviharral honorálta. Az ünnepély műsora a következő volt: 1. Elnöki megnyitó. Mondta *Keller* Bence. 2. Kéler: Magyar vigjátéki nyitány. Előadta az ifjusági zenekar. 3. Török Frigyes szavalata. 4. Beriot: Balletphantázia. Hegedűn előadta *Freud* Miksa. 5. Váradai Antal: *Stella* Mars, melodráma. Zenéjét szerette *Méri* Jenő. Szavaltta *Méri* Emil. 6. *Mendelsohn*: *Rondo Capricioso* E-moll. Zongorán előadta *Burián* Géza. 1. *Unger*: *Kalóz* dal. Előadta az ifjusági ének- és zenekar. 8. *Abrányi* Emil: A monológ ellen. Előadta *Fekete* Iván. 9. a) *Nachéz*: *Cigánytánc*, b) *Sarasate*: „*Zapateadó*.” Hegedűn előadta *Eisler* Géza. 10. Elnöki be záró. Mondta *Fekete* Kálmán. 11. *Rákóczi* induló. Előadta az ifjusági ének- és zenekar.

Az egyes szereplőket az előkelő közönség zajos óvációban részesítette.

— **Körorvos választás.** Az almáskamarási körorvos megválasztása mult hét szombaton folyt le. Megválasztották *Popp* Albin dr. volt vaskői körorvost.

— **Március 15 Pankotán.** Pankota hazafias polgárai ez évben is igaz honfiai lelkesedéssel ülték meg a szabadság születésének évfordulóját. Március 15 én reggel csaknem minden házon nemzeti lobogó lengett. Reggel 9 órakor istentisztelet volt az ev. ref. templomban, hol *Kócsa* Károly ev. ref. lelkész hazafias beszédet tartott, 10 órakor pedig a rom. kath. templomban volt istentisztelet. Mindkét helyen *Regenhold* János állami tanító vezetése mellett a polgári dalkör a Himnusz és Szózatot énekelte. 11 órakor ünnepély volt a rom. kath. iskolában, hol a gyermekek hazafias verseket szavaltak és énekeltek. Az ünnepi beszédet *Schmiedt* Antal rom. kath. kántor-tanító tartotta. Az ünnepélyt *Nagy* József rom. kat. plébános zárta be hazafias beszéddel. Este fáklyamenetet rendeztek, amely után banketet tartottak s a melyen az ünnepi beszédet *Nagy* Sándor ipartestületi titkár mondta. Az állami iskola ünnepélyét március 17-én d. u. tartotta a Fehér-Kereszt nagytermében, hol jótékony-eleu, hazafias szindarabot adtak elő a növendékek.

— **Elhalasztott jegyzőválasztás.** Holnapra volt kitűzve a német-peregi jegyzőválasztás, amelyet azonban mint értesülünk, nem fognak megtartani. *Oldh* Árpád volt német peregi jegyző ugyanis, akit állásától felfüggesztettek, meglebbezte a felfüggesztő végzést, s így, miután állása a felebbezés elintézéséig be nem tölthető a jegyzőválasztást a pécskai főszolgabíró bizonytalan időre elhalasztotta.

— **Felóvasás az aerolithról.** *Kis* J. Jenő budapesti mérnök e hó 16-án felolvasást tartott az *Aradi Mérnök és Építész Egyesület*-ben a szabadalmát képező aerolith építő anyag gyártásáról és használatáról. Ma, midőn a téglapítóanyag előállítás a fa és széndrágulás folytán mindinkább megrágu, nagyfontosságú kérdés oly építőanyag előállítása, mely a téglanyagot mindenben helyettesítve olcsóbb áron nagyobb szilárdságú épületek létesítését engedi meg. Az aerolith tulajdonképen beton építő kő, mely ürege voltánál fogva alkalmas arra, hogy az épület falaiban levegő réteget zárva be, jó szigetelést biztosítson ugy a külső hideg mint a meleg iránt. Viszont a falak között lévő levegőréteg ventillálása által a lakást nyáron kellemesen hűvösen tarthatjuk. Az aerolith kőből épült falazat a téglából épülttel szemben 30% megtakarítást mutat, mely részben a kisebb falvastagságok, részben az anyag olcsósága folytán áll elő. Már eddig is több ily aerolith építkezés áll fenn Magyarországon, melyek közül legnagyobbak a m. kir. Postakincstár által Püspökladányban épített telítő szin és műhelyek és Budapesten a Zsigmond-utcában álló emeletes bérházak. *Kis* J. Jenő felolvasása egy Aradon létesítendő aerolith-gyár felállításával volt kapcsolatos. Az előadást nagy érdeklődéssel kísérte az összegyűlt hallgatóság, ki a bemutatott rajzok, számítások és hatósági terhelési próbák jegyzőkönyvéből meggyőződést szerzett az aerolith építőanyag használhatóságáról.

— **Az ingyenfürdő felépítése.** A város gazdasági széke tudvalevőleg pályázatot hirdetett a Maroson felépítendő ingyenfürdőhöz szükséges tutajfák szállítására. A versenytárgyalást a napokban tartotta a gazdasági szék s annak eredményét a tanács mai ülésén jóváhagyta. A legolcsóbb ajánlat *Baksay* József mindszenti hájómesteré volt, akit a tanács megbízott a tutajfák szállításával.

— **Jótékonyág.** A szegénytanulók konyhájában a jövőhéten *Oncu* Miklósné és *Russu* Jánosné ügyeletesek. A szegénytanulók konyhája számára a héten a következő adományok érkeztek: dr. *Keresztes* Gyuláné 5 kg. lekvárt, *Lukácsy* Lajosné 155 drb. narancsot küldött. Ozv. *Häuser* Károlyné, ezredesné, egyesületi

Tavaszi újdonságok női felöltők és Cosztümökben

RADÓ GYULA áruháza Andrassy-tér (szemben az új minorita templommal.)

elnök ezúton is köszönését fejezi ki az adakozóknak.

— **Birtokcsere.** Az elmúlt hét folyamán az aradi kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál a következő telekkönyvi változásokat jegyezték fel:

Szászmarián János és neje, Lonkó Erzsébet eladják az aradi 6363. sz. tjkben felvett Mihály utca 29a. sz. házat 1300 koronáért Posta György és neje, Berzován Milkának. — Uzv. Tirszin Velimirnő Bozsín Szida és gyermekei eladják az aradi 3607. sz. tjkben felvett Rét-utca 1. sz. házat 600 koronáért Bosnyák Péter és neje, Szinulov Milkának. — Az Aradi Ipar-és Népbank eladja az aradi 408. sz. tjkben felvett Kiss Ernő-utca 3. sz. házat 6000 koronáért Jankó Gyula és neje, Walkó Rizának.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az elmúlt március 15-iki ünnepély alkalmával az 1848—49-es agg és szegény honvédeknek megvendégelésére adományokat adtak: **Bing János** és **Bing és Löbl** urak pálinkát, **Fischer József**, **Kristyó János** és **May János** urak kenyeret. Az aradi 1848—49-es honvédegyet ezúton is a leghálásabb köszönetét nyilvánítja. **May Soma** jegyző. **Simay István** egyleti elnök.

— **Praeservatív** ideális legjobb minőségben Vojtek és Weisznál. 201

M i é r t

részesítik előnyben a Scott-féle Emulsiót a közönséges csukamájolajjal szemben? Mert a közönséges csukamájolaj rendszeren emésztési zavarokat idéz elő és a szervezetet a csukamájolajnak csak igen parányi részét képes magába felvenni, míg a Scott-féle Emulsióban a csukamájolaj legfinomabb cseppecskékre lévén osztva, még a leggyengébb gyomor által is könnyen emészthető. Ennélfogva a csukamájolaj oly óriási táp- és gyógyereje teljes mértékben javára van a szervezetnek és új erőt, új életet jelent.

A Scott-féle Emulsió valódiságának jele a „hátán nagy csukahalat vivő halász” védjegy. 4003

SCOTT-féle EMULSIO

minden gyógyszerárban kapható.

Egy eredeti üveg ára: 2 K. 50 f.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. M. (Paulis.) Az ilyen bányavállalatok felől csak akkor lehet véleményt mondani, ha néhány esztendeig működtek, vagy, ha megbuktak. Nem sok bizalmat fűzhetünk ehhez sem.

L. E. (Arad.) Kissé naiv, de azért ügyes. Jönni fog.

FERENCZ JÓZSEF keserűvíz

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 18.

Kínálat és vételkedv korlátolt. Elkelt 12,000 méter-mázsa 2½ fillérrel olcsóbb áron. Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	7.54—7.55	7.54—7.55
Buza októberre	7.86—7.87	7.85—7.86
Rozs áprilisra	6.86—6.87	6.82—6.83
Zab áprilisra	7.73—7.74	7.71—7.71
Új tengeri	5.25—5.26	5.24—5.25

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	677 75
Magyar hitelrészvény	+03 25
Lezámlatolbank részvény	513 50
Rima-Murányi vasút részvény	61 —
Ist. ún. téglagyár részvénytársaság	163. —
Hazai bank részvény	228.50
Pesti magyar kereskedelmibank	3450. —
Oestrák-magyar államvasuti részvény	671.25

IDEGENEK ARADON.

Március 18

Központi szálloda. Bartuska M. ezredes Szeged — Dr. Wumchen I. törzsorvos Budapest. — Sternberg Albert igazgató Hatvan. — Braun Adolf kereskedő Szeged. — Schich Wladimir főmérnök Budapest. — Garlati János iparos Pécska. — Halász Sándor főmérnök Eszék. — Rottman Herman vaskereskedő Marosvásárhely. — Valentin Gyula kereskedő Budapest. — Damian Antal kereskedő Budapest. — Spitzer Henrik kereskedő Budapest. — Blau Manó kereskedő Budapest. — Albert Sándor dr. ügyvéd Kolozsvár. — Lelhard Emil gyáros Bréma. — Stefovany Adolf vaskereskedő Károlyfalva. — Kovács Antal te. nikus Budapest. — Reitter Gyula kereskedő Medling. — Berecs Ignác kereskedő és leánya Lugos. — Fekete István kárbeszélő Budapest. — Urbán Alajos mérnök Budapest. — Pap Ede gyáros Budapest. — Létes László műépítész Temesvár. — Krocker Pál kereskedő Budapest.

Fehér Kereszt szálloda. Balta Béla lovassági dandárparancsnok Szeged. — Rumverthi Rapaich Rikárd főhadnagy Szeged. — Fodor Viktor dr. ezredorvos Nagyvárad. — Ráday Aladár birtokos Nagyszalonta. — Schön Géza kereskedő Baja. — Matta Árpád dr. földbirtokos Budapest. — Roth Bertalan kereskedő Besztercebánya. — Friedman Rudolf utazó Budapest. — Ros Márton utazó Budapest. — Friedman S. utazó Budapest. — Schlesinger Mór utazó Budapest. — Reich József utazó Budapest. — László Mór utazó Budapest. — Vinkler Imre utazó Budapest. — Krausz Oszkár utazó Budapest. — Stern Herman utazó Budapest. — Neubauer Sándor utazó Budapest. — Berger Nándor utazó Budapest. — Nadel Simon utazó Budapest. — Süsszer Károly

utazó Budapest. — Blayer Aladár utazó Budapest. — Moskovics Manó utazó Bécs. — Kis Miksa utazó Bécs. — König József utazó Bécs. — Böhm Salamón utazó Bécs. — Reiner Antal utazó Bécs. — Boros Aladár utazó Bécs. — Stein Izidor utazó Bécs. — Killer Zsigmond utazó Bécs. — Veisz Ottó utazó Bécs.

Nemzeti Színház.

C) bérlet.

C) bérlet.

Kedden, 1907. évi március hó 19-én:

FERENCZY KÁROLY mint vendég:

A koldusgróf.

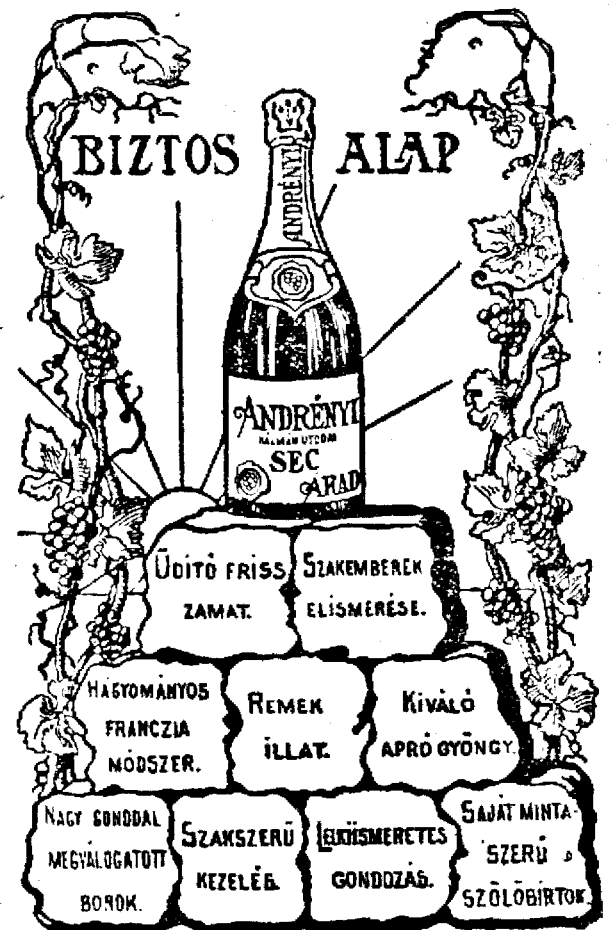
Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor. Zenéjét szerelte: Ascher Leo. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Stephenson Kitty, neje	Szathmári A. Benkőné P.	Slippel, koldus Kulcsár L. Je-sie, leánya Rontai B.
Malona, leánya Karinszky gróf Ferenczi K.	Faludi K.	Trunki, koldus Lauiszlai J. Pennyman Bori Lajos.
Blackwell Rendőrbiztos	Révész H.	Crab koldus Zsigmond A. Kis Karinszky Benkő Gizé.

Kedzete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.*

264

Harisnyák, Matróz-ingek, Gyermek-lábtyúk (Sockerl),

394

elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott árak mellett

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. 3 szó: „Bársony, Harisnya, Szabadság-tér.”

URAK!!!

Öltöny és felöltő szöveteket előnyösen csak a kizárólagos posztó gyári raktárban vásárolhatnak.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. 772

Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

Fischer Armin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló- munkát,

azonkívül gipsz utánzatot és szobakárpitozást a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 887

Battonyán

a tulajdonomat képező

Nemzeti Szálloda

részére keresek egy tehetséges, szakképzett, jó modoru

üzletvezető vendéglőst,

ki háromezer korona óvadék fölött rendelkezik. Üzletében van a Battonyai uri kaszinó bérlete, vendéglő és kávéház, valamint több vendégszoba.

Ajánlatok megyesegyházi (Arad-megye) címre intézendők.

Engel Lajos.

Magyar kir. államvasutak igazgatóság

49756—1907. F. IV. szám.

Árverési hirdetés.

A kézbesíthetetlen külföldi vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban d. e. 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénz fizetés mellett nyilvános árverésen eladatni.

Állomáson	f. e. március hó
Debreczen	18-án
Pozsony	18-án
Temesvár J.-város	18-án
Miskolcz g. p. u.	18-án
Szabadka	19-én
Zágráb	19-én
Szeged	19-én
Kolozsvár	19-én
Kassa	19-én
Bpest dpart	21-én
Győr	26-án
Szatmár-Németi	26-án
Eszék	26-án
Pécs	26-án
B.-Csaba	26-án
Pápa	27-én
Arad	27-én
Nagyvárad	27-én
Ujvidék	27-én
Bpest. ny. p	28-án

Budapest, 1906. évi március hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Alapított

1860.

MÜNZI

Állami távbeszélő

213.

kalap és uri-divat üzlete Arad.

A cs. és kir. 33. gy. ezred tisztikarának szállítója.

Kirakataimban allandóan a legizlésebb divat-ujdonságok kiváló olcsó árak megjelölésével láthatók!

Színes divat ing redős mell (batiszt utánzat) darabja . . . K. 3:30

Színes divat turista és utazó ing (batiszt utánzat) darabja . . . K. 3:30

Színes divat turista és utazó ing (angol zephir) darabja . . . K. 4:40

Féhrneműeket legkifünőbb szabásban készítem el.

Állami tisztviselők szállítója.

Javaszi és nyári szezonra meglepő szép kalap ujdonságaim vannak.

189—907. I. szám.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur az 1906. évi február 8-án kelt 108333—1905. számú rendeletével a simándi gör. katn. templom és paplak helyreállítását 2032 kor. 77 fillér összeg és a simándi gör. kath. hitközség által természetben leszolgálendő 34 kézi és 8 ígás napszám erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása céljából az 1907. évi április hó 16-ik napjának d. e. 10 órájára alólírott hivatal (Nagy-körut 6 sz.) helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettek.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlatukat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz anynyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezőtek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő vagyis kerek számban 213 korona értékű banna pénz csatolandó

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Az ajánlati költségvetés nyomtatványa ivenként 1 korona 50 fillérért az államépítészeti hivatalnál megszerezhető.

Arad, 1907. évi március hó 15-én.

852

M. kir. államépítészeti hivatal.

Eladó szőlőoltványok!

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak figyelmébe felhívni, hogy addig, míg készítem tart az évi szőlőoltványtermésemből kiváló szép, **dus gyökérzetű**

bor és csemege-faju szőlőoltványok

kerülnek eladásra.

A nagy szárazság köv tkeztéb n kimaradt tőkék pótlására különösen ajánlhatom **dus gyökérzetű szőlőoltványaimat** továbbá gyökeres Riparia-Portalis és Rupestris-Monticola vesszőimet.

Az oltványokkal való sikeres pótlási eljárásai t. vevőimnek kivonatára szívesen szolgálok.

A fajokra és árakra nézve bővebb felvilágosítást szolgál

WINKLER JÓZSEF

szőlőoltványtermelő

Telefon 410. Arad, Batthyány utca 13. Telefon 410.

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

file (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

5840—1907.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelésügyi miniszter ur gyümölcsfa tenyésztés iránt érdeklődő lelkészek és gazdák részére Budapesten folyó év március 18-tól 23-ig, Kolozsvárott folyó év április hó 15-től április 20-ig, tanítók részére pedig Keszthelyen folyó évi március 18-tól 27-ig, Tordán április 8-tól 17-ig és Kisszebenben április 15-től 24-ig gyümölcsészeti tanfolyamot fog tartatni.

Miről az érdeklődők azzal értesíttetnek, hogy a részletes pályázati feltételek a városi levéltárban betekintheők.

Arad, 1907. évi március hó 2.

A városi tanács.

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ház eladás!

Lipót-utca 12/a

Lipót-utca 13.

Lövész-utca 3/a.

Lehel-utca 14.

Lehel-utca 19.

Uj-Mikalaka 440.

és még sok számos más előnyös feltételek mellett.

Bővebbet

Klein József

Arad, Radnai-ut 10.

KI SZENVED?

gyomorban, székrekedésben, étvágytalanságban stb.? Az tegyen kísérletet, a több száz hírneves orvos által ajánlott **HORGONY** természetes keserűvízzel. Reggeli előtt fél ivópohár **HORGONY** keserűvíz 1—2 óra alatt meghozza a kívánt hatást, mire az étvágy és a jó közérzet beáll. A **HORGONY** természetes keserűvíz nem kellemetlen ízű, nem okoz kellemetlen érzést. Kapható minden ásványvíz, fűszerkereskedésben és gyógyszerárban. Vászarlásnál kifejezetten **HORGONY** keserűvíz kérendő. Tulajdonos: **Leser János** Budapest.

Harisnyakötőde

Andrássy-tér 20. sz.

(Fischer Elíz palotában.)

A t. közönség rendelkezésére áll. 800

Tégla, Cserép

legkedvezőbben kapható

Pollak Sándor

körkomezo téglagyárban

Mikalakán, a Radnai-ut végén.

A motoros vasút megálló helye.

Yárosi telefon 206. — Gyári telefon 515.

Rendelések felvételnek Karolina-u. 7. sz. irodámban, vagy Maros-utcai lakásomon. A téglát vám és fuvarmentesen házhoz szállítom. — A gyárba saját új mű utam vezet. Nagy raktár saját gyártmányu hornyolt és kupola cserépekben, flaster-, kút- és facon-téglákban.

Wolf János

uri és női cipész

Arad, Weitzer János-utca Minorita-p.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat a legszebb kivitel s a legújabb divat szerint. Továbbá elvállalok abnormis lábakra **ortopéd-cipők** elkészítését, valamint az önkéntes uraknak előírás szerinti **bakkancs vagy csizma** elkészítését elvállalom, azon reménnyel, hogy a legnagyobb igényeknek megfelelek.

Tisztelettel

Wolf János.

586

30.000 darab

szines, legdivatosabb fazonu

nap- és esőernyőt

minden elfogadható árban elárusít

Nassan R.

nap és esőernyő készítő

ARAD, Szabadság-tér 19. sz.

Rosenblüh J. és Jársa cég mellett.

Javításokat és áthuzásokat két óra

alatt eszközölök. 822

Vasutasoknak!

és a kiknek szüksége van pontos órára, az javitassa óráját feltétlenül

Kepes M.

chronometer és műórásnál

ARADON, Asztalos Sándor-utca 5. szám alatt, ahol bármilyen (speciál) óra 3 évi jótállással lesz pontosan javítva és szabályozva. 192

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvetttem és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást **háztól kezelik**, minden vegyszer mellőzésével, kizárólagosan kézimunkával, melynek következtében a ruha nincs kitéve időbeli romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű

Földes-féle

MARGIT-CREME,

mely szírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A **Földes-féle MARGIT-CREME** gyorsan és biztosan ható ártalmatlan s r. szeplők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrből áll. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár: 808

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

Asszonyok és leányok

el vannak ragadtatva

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arcztisztatlanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon nagy aranyérmekkel, keresztel és diszkeklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor. és Ibolya hölgyper 1 korona 20 fillér.

Óvakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól!

A bevásárlásnál csakis **Hajós-féle aradi ké-sítményeket** tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél: 913

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerésztárában

Arad, Andrássy-ter 22., a megyeházzal szemben,

Utánzó: Földes Kelemen, Kossuth Pál, Ring Lajos, Nauer Lajos, Völgyesi Kálmán, Berger Gyula (Körményi-utca) Aradon és Weizer drogeriájában.

KOSSUTH-utca
67. sz.

CZERNUCZKY MIHÁLY

cipész-mester székében

a legjobb anyagból készült **férfi, női és gyermek cipők** nagy választéka. — Megrendeleseknél színes bőrök nagy választéka.

Saját készítés!

624

Olcsó ár!

Pontos kiszolgálás!

7198 - 1907.

Hirdetmény.

Az 1907. évi február hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 2 darab ívét az államf. jövedékről szóló 1899: XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17 §-a értelmében 1907. évi március hó 18-tól számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Stolar Jenő és Palóczi Pál, kik italméresi engedélyt kaptak, nemcsak megtekintethetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve ugy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőséghez észrevételeket.

Arad, 1907. évi március hó 14.

A városi tanács.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

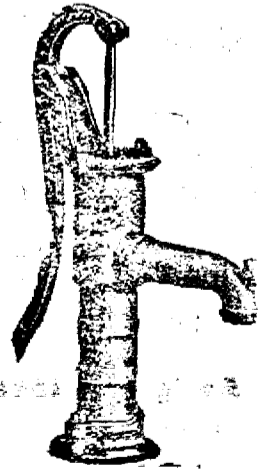
Borszivattyuk

a hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem remlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legzökkenőbb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű beüli gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és

jobbak, mint

bármely bel-

vagy külföldi

gyárban.

Hönig Otto

a királyi szabadalmazotti tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 990

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Veszek

a legnagyobb árban uraságoktól használt férfiruhákat, bundákat, továbbá használt butorokat, Wertheim Cassát, jégsekrenyt, lószerszámot, nyergeket és fegyvereket, ócska vasat, rezet, ólmot és mindenféle fémárukat, régiségeket, akármily kicsiny vagy legnagyobb mennyiségben.

Kívánatra hához vagy vidékre is egy levelezőlap által rögtön megyek.

Üzletem helyisége jelenleg Asztalos Sándor-utcza 1 sz. május hó 1-től a zsidó templom épületben.

Teljes tisztelettel 700

Herzfeld Gyula.

Hajdu tea

mel- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.

Legjobb sikerrel használható köhögés, hurut, rekedtség, számarhurut, elnyálkásodás, minden mellbaj, a légső, a tüdő, a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk-mellűség, asthma stb. ellen.

Ára 50 fillér.

Kapható Aradon,

Földes Kelemen
gyógyszerésznél. 288

7521—1907.

Felhívás.

A gazdasági munkás- és cseléd segélypénztárról szóló 1900. évi XVI. t. c. 8. §-ának végrehajtása tárgyában kelt m. kir. földmivelésügyi ministeri 11080—1904. számú rendelet 18., 28., illetve 32. §-ai alapján felhívjuk a gazdasági munkást vagy cselédet tartó gazdaközöniséget, hogy a minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási díjat az adóügyi osztály számfejtése alapján a városi adópénztárnál haladéktalanul annál inkább befizesse, mert a 22169/VI-3-1904. számú rendelet 3. pontja értelmében a segélypénztár csak akkor köteles a cselédek részére az 1900. XVI. és 1902. XIV. törvényekében baleset esetére biztosított segélyeket kiszolgáltatni, illetve a munkaadónak e címen felszámítható költségeit megtéríteni, ha az a cseléd, kit a baleset (rt, az összeírásai lajstromba szabályszerűen felvétellett és utána a hozzájárulási díj az esedékességkor, vagy utóbb ugyan de ez esetben mindenesetre a baleset megtörténte előtt legalább 30 nappal tényleg befizetve lett.

Felhívjuk továbbá az illetőket, hogy az összeírás befejezte után szolgálatba fogadott új cselédek vagy elbocsátott cseléd helyébe fogadott cselédek a szolgálatba lépés napjától számított 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett az adóügyi osztálynál annál inkább bejelentse mert baleset esetén csak olyan cselédek után tarthat igényt a munkaadó a 8. §-ban biztosított segélyre, akik szabályszerűen bejelentvén a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Arad, 1907. évi március hó 12.

A városi tanács.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu tanulónak felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

1027—1907. pm.

Hirdetmény.

A mézárós és hentes iparosok országos congresszusa Budapesten 1907. évi március hó 31-én s a következő napokon fog megtartatni.

A congresszuson részt venni szándékozókat értesitem, hogy a congresszus tárgysorozatát úgy a részvétel feltételeit hivatalomban a hivatalos órák alatt betekinthelek s ugyanott a jelentkezési ívet is aláírhatják.

Aradon, 1907. évi március hó 11-én.

Varjasy,
polgármester.

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett holnap d. u. 5—6 óra közt találkozhatom a Forray-utca Nádasdy-palotában levő **Zinner Vilmos** mű órás és ékszerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt **Zinner Vilmos** ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

531

Hálás leszek

azon nemesszivű hölgynek ki, hogy a hivatalból el ne késsek megveszi azon szép és olcsó zsebórárt, a melyet **Zinner Vilmos** mű órás Forrai-utcai kirakata-ba láttam.

Városi és megyei telefon 509.

P É N Z

a legolcsóbban és leggyorsabban földekre és városi házakra **amortisatióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a legrégebb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagyzebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)

a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők alkalmazást kaphatnak.

531

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési módozatok mellett eladok.

TITKOS

betegségek ellen legjobb szer a törvényesen védett

„TRIAS”

mely 2—3 nap alatt felelősség mellett a legelhanyagoltabb húgycsőfolyást megszünteti.
Ára: férfiaknak K 1.80, nőknek K 2.50.

Köszvény, Csusz, Rheuma, fő- és fogfájás ellen a

P A P P-téle

„MENTHOLIN”

biztos hatása gyógyszer.

Egy próba elegendő!

Ára 1 korona.

Főntleket titoktartás mellett küldi:

P A P P. L.

gyógyszertára Tiszaszentimrén.

Főraktár Aradon: 5022

Földes Kelemen gyógytárában.

Divatáru

segéd,

csak kitűnő képességű ajánlatát kérjük.

843

Rosenblüh H. és Társa.

Egy jóforgalmu

szatócs-

üzlet

italméréssel egybekötve, kedvező feltételek mellett május 1-re, szükség esetén

azonnal átadó.

Cím a kiadóhivatalban. 784

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórárt

minden elfogadható árban elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5—6. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

Telefon 275. szám.

Telefon 275. szám.

Anyám itt a tavasz! a labdák megjöttek

ZIMMERMANN és EISELE-nél

Aradon, Weltzer János-utca sarkán, a „Zöld papagály“-hoz.

Napernyő

Nyakkendő

Uri fehérnemű

Elegáns övek

Gallér, kézelő

Uri kalapok és sapka

Fiu sapka

Női sapka

Komótésárcipő

Kalapok

Harisnyák

519

és ezer újdonság.

Grammofon lemez-csere Odeon, Gramopfon Zonofon és Favorit.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Akinek**

ismeretség hián

házasra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre.kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.**Aki**

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy**Aki**

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,**Aki**

mindeneket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezzék, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kísérletét használja.

rovatát használja.

Méhes eladó!

Egy teljesen felszerelt méhes 25 drb. Dzierzon kaptárral (országos méretű) mézpergetővel s a hozzátartozó aprósággal olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalban. 820

Francia „Blouse Album“

180 legújabb eredeti francia divatképpel 1 korona 50 fillérért kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 861

Üzletnek vagy műhelynek

alkalmas sarok utcai helyiség lakással együtt kiadó. — Bővebbet Aranykéz-utca 20. szám.

Helybéli részvénytársaságnál

egy irodaszolga felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Egy billiárd asztal,

képek és fogások jutányos áron eladók. Bővebbet Teleki-utca 15. szám alatt, a gondnoknál.

Több száz

rongált dobozu levélpapírt minden elfogadható áron árusítok. Veszek könyvtárakat. — Kerpel Izab könyvkereskedő. 356

Irodai gyakornok

kerestetik. Ajánlatokat „Gyakornok“ jellegével a kiadóhivatal továbbítja. 839

Tisztességes,

jó modoru leány házvezetőnek és társalkodónőnek kerestetik idősebb mellé, cim a kiadóhivatalban. 861

Gazdasszonynak ajánlkozik

egy 34 éves szerény, megbízható hajadon helyben, falura vagy pusztára. Cim a kiadóhivatalban. 854

Kocsi eladó!

Egy homokfutó teljesen jó karban lévő kocsit olcsón eladó. Tudakozódhatni Halász-utca 2. 857

Egy utcai butorozott szoba

azonnal kiadó, földszint ajtó 5. sz. evang. templom-épület (a törvényszékkal szemben.) 844

Egy magányos

3-4 szobás lakház vagy villa, gyümölcsös kerttel, lehetőleg a kis-erdő közelében bérbe kerestetik. Ajánlatok Belle János, Kerülő, pusztá u. p. Szintye intézők. 848

Szöllő!

A muszkai hegyen egy jó fekvésű 5 holdas termő szőlő, szép nagy épülettel, uri lakással, teljesen be rendezve eladó. Cim a kiadóhivatalban. 819

Egy 20 év óta fenálló

jó forgalmu péküzlet azonnal kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 869

Takarítónő azonnal felvétetik

Szabadság-tér 22., színház-épület biztosítási iroda, I. em. 865

Eladó!

Orczy-utca 11. és Perényi-utca 4-ik számú ház betegség miatt eladó. Fizetési feltételek a legkedvezőbbek! Vételhez 8 ezer korona készpénz elegendő. — Felvilágosítást nyújt a házban a háztulajdonos, esetleg levélben Békés-Csabán, Keresztes Ferenc, vezérigazgató. 797

Egy ügyes rikkancs, ki egy

esti lap árusítását elvállalná, alkalmazást nyerhet.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

Uj divat-kelmék!**Uj blous-kelmék!****Uj blous-selymek!****Uj delének!** teljes választékban

már raktárra érkeztek.

Kirakataink megtekintését kérjük.

Rosenblüh H. és Társa.

336

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!